

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

**«БӨБЕК» ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ,
БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ САУЫҚТЫРУ ОРТАЛЫҒЫ**

ӨЗІН-ӨЗІ ТАҢУ

ОҚУШЫ ДӘПТЕРІ

5-СЫНЫП

Алматы
2017

ӘОЖ 373.167.1:159.9
Ө29

«Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік білім беру
бағдарламасының авторы С.А. Назарбаева

*Қазақстан Республикасының Білім және ғылым
министрлігі ұсынған*

**Р.О.Ізғұттынова, Ә.Қ.Оралбекова,
Б.Ш.Алиев, Г.Ө.Көшкеева**

Ө-29 Өзін-өзі тану: Оқушы дәптері. 5-сынып. / Р.О. Ізғұттынова,
Ә.Қ.Оралбекова, Б.Ш.Алиев, Г.Ө.Көшкеева – Алматы: «Бөбек»
ҰҒПББСО, 2017. – 116 б.

ISBN 978-601-7819-63-7

5-сынып бойынша оқушы дәптері оқушылардың шығармашылық іс-әрекеттер, топпен жұмыс орындауына арналған. Дәптерде адам үшін аса маңызды рухани-адамгершілік құндылықтар мен қасиеттердің мән-мағынасын ашатын, оны күнделікті өмірде қолдану мақсатында әртүрлі тапсырмалар ұсынылған.

ӘОЖ 373.167.1:159.9

ISBN 978-601-7819-63-7

© «Бөбек» ҰҒПББСО, 2017

ЖАС ДОС!

Оқу жылы бойына «Жақсылық менен басталады» атты тақырыппен жоба орындайтын боласың. Оқулық тарауларындағы оқу материалдарын оқып-меңгеру саған адам үшін аса маңызды «Мен кімін? Мен қандаймын?» деген сұрақтарға жауап табуға көмектеседі.

Сен үшін өзіңді тану, өзіңді тануға үйрену өте маңызды. Өзіңді танысаң, өзгелерді де тани аласың. Айналаңдағы адамдарды түсінетін боласың, әлемді танып-білуге ұмтыласың.

1-ТАРАУ

Әрбір адамды оның келешегі қызықтыратыны сөзсіз. Ал келешегінің жарқын, ашық болуы тек өзіңе байланысты. Сондықтан жобадағы алғашқы қадамың – **«Мен қандай адам болғым келеді?»** деген сұраққа жауап іздеу. Мұны түсіну үшін өзіңе сұрақтар қойғаның жөн.

- Менің қалауым не?
- Мен нені жақсы көремін?
- Мені не қызықтырады?
- Менің қандай қабілеттерім бар?
- Мен достаса аламын ба?
- Мен достарыммен бірге не істегенді ұнатамын?
- Маған адамдарға көмектескен ұнай ма?
- Мен ата-анамнан нені үйрендім?

Жоба күнделігіндегі бос парақтарға «Келешекке үңіліп қара» деп аталатын өз балақай-кітапшанды жаса. Кітапшанда суреттер, фотосуреттер, коллаждар, жапсырма суреттер, өзің туралы әңгіме, армандарың мен мақсаттарың туралы өлеңдер, дәйексөздер, ұлы адамдардың ой-пікірлері болуы мүмкін. Өз қалауыңды, жағымды ойларыңды, ұшқыр қиялыңды, асқақ арманыңды жүзеге асыра аласың.

Саған жобаның бірінші бөлімін орындауға оқулықтың бірінші тарауындағы аңыздар, әңгімелер, өлеңдер, тапсырмалар көмектесетін болады.

Сұрақтарға жауаптарыңды, бақылауларыңды, ойларыңды дәптерде берілген жоба күнделігіне жазып толтыр.

2-ТАРАУ

«Ағаш – жемісінен, ал адам ісінен білінеді» деген халық нақылы бекер айтылмаған. Жобаңның екінші қадамы – **«Мен не істей аламын?»** деген сұраққа жауап іздеу. Не істей алатыныңды ойланып ал. Ойлана келе, қиялыңды, білігіңді пайдалана отырып, кез келген қол жетімді материалдардан (қатырма қағаз, мата, пластик ыдыстар, полиэтилен пакеттер және басқалар) шығармашылық жұмыстар орында. Шығармашылық жұмыстарыңның көрмесін жаса.

Басқалардың игілігі үшін өз қабілетіңді қалайша қолдануға болатынын талқыла. Жобаны орындау үшін сыныптастарыңмен бір топқа біріккенің дұрыс. Жұмысыңды сұрақтарға жауап беруден баста.

- *Жоба тақырыбы:* жобамызды қалай атасақ болады?
- *Жоба нысаны:* кімге және қалай көмек бергіміз келеді?
- *Жоба пәні:* не істегім келеді?

- *Жоба мақсаты:* мұны не үшін істегім келеді?
- *Жоба жоспары:* жоба мақсатына жету үшін қандай қадамдар жасауым қажет?
- «Жақсылық менен басталады» деген ұранға біздің жоба несімен сәйкес келеді?
- Жобадағы іс-әрекеттерім мен үшін неліктен маңызды?

Жоба жоспарын және жобаның дайындық барысын дәптердегі жоба күнделігінде көрсет.

3-ТАРАУ

Өз жобанды іске асыр. Жобаның дайындық барысын дәптердегі жоба күнделігінде сипаттап жаз. Сұрақтарға жауап бер:

- Жоба орындау кезінде топта қандай қарым-қатынас орнады?
- Жобадағы топпен жұмыс жасау барысында қандай қасиеттеріңді дамыта алдың?
- Өз жобаларыңның көмегімен басқаларға қандай жақсылықтар жасай алдың?
- Жобаны орындау барысында өз бойыңнан қандай өзгерістерді байқадың?
- Жоба барысында қандай біліктер мен дағдыларды игердің?
- Жоба нәтижесінде болашаққа қандай мақсаттар қойдың?

4-ТАРАУ

«Жақсылық менен басталады» атты ұранмен жоба презентациясын дайында. Жоба қорғау еркін түрде беріледі (электронды түрдегі презентация, сөз сөйлеу, сахналық көріністер және басқалар).

Жобаны қорытындылай келе, сұрақтарға жауап бер.

- «Өзін-өзі тану» пәнін оқи отырып, осы оқу жылында не істей алдым?
- Өз жобамды орындау арқылы қандай нәтижеге қол жеткіздім?
- Жобамен жұмыс кезінде қандай әсерге бөлендім?
- Нені білдім? Не түсіндім? Нені үйрендім?
- Қандай адам болғым келетінін түсінуге жоба көмектесе алды ма?
- Өзімді-өзім жетілдіруге жоба жұмыстарының қандай ықпалы болды?

Жоба қорытындыларын дәптердегі жоба күнделігінде көрсет.

I ТАРАУ ТАНЫМ ҚУАНЫШЫ

1–2 сабақтар МЕН ӨЗІМДІ ТАНИМЫН

Өзіңді өзің танысаң – істің басы.
Шәкәрім Құдайбердіұлы

1-тапсырма

Берілген сұрақтар бойынша ой-толғау жаз.

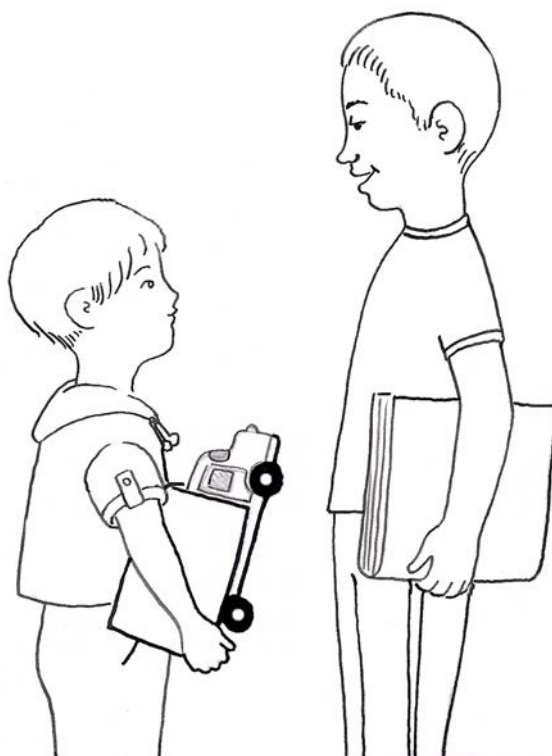
Мен кіммін?

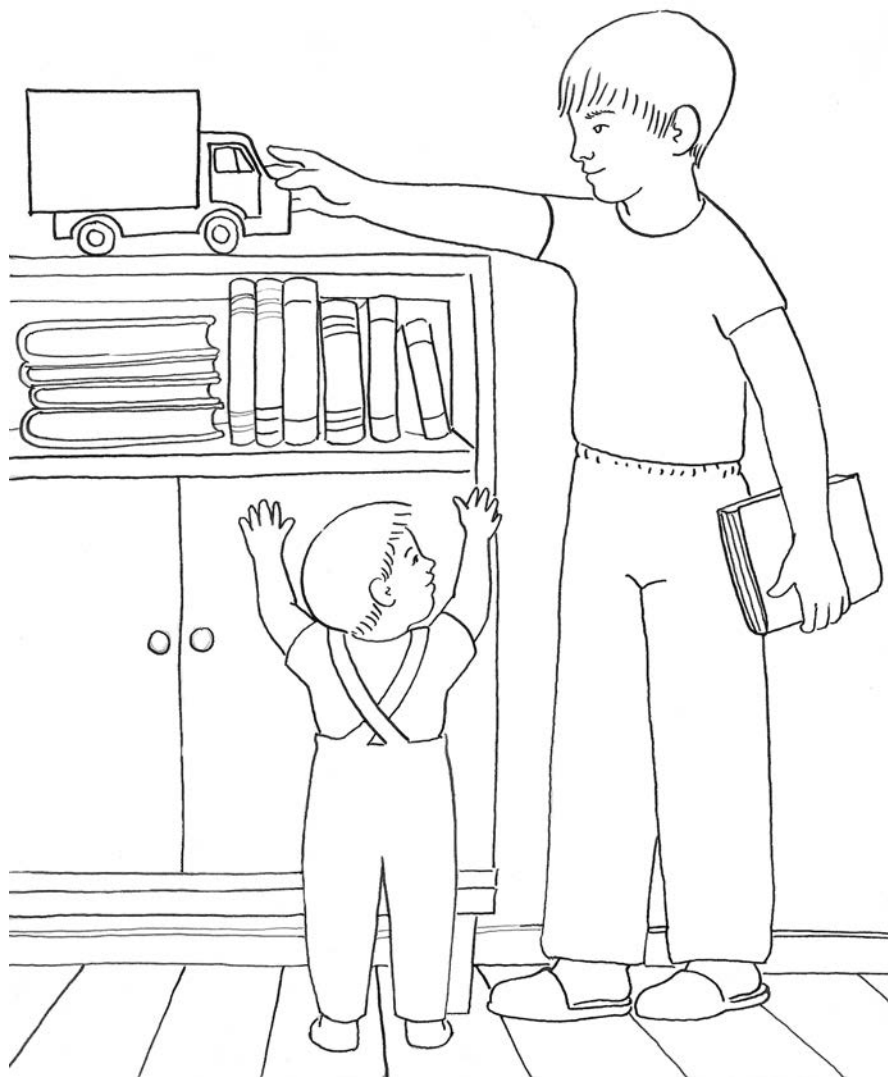
Менің мақсатым қандай?

Менің арманым не?

2-тапсырма

Суреттерді боя. Суреттің бірін таңдап, ондағы іс-әрекетті сипаттап жаз.

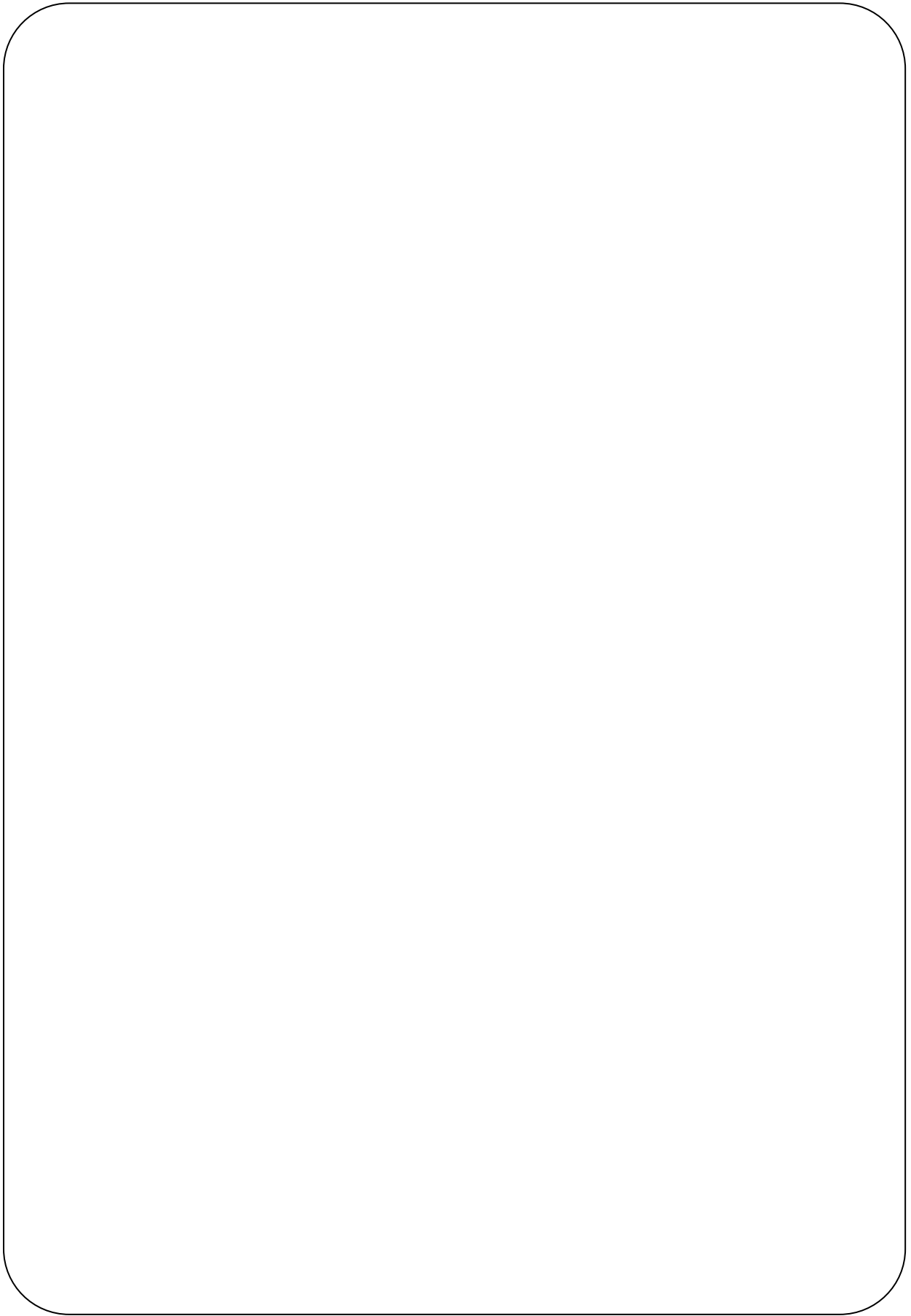

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Менің қалауым не?

Мен нені жақсы көремін?

Мені не қызықтырады?

3–4 сабақтар

МЕНИҢ ТАЛПЫНЫСТАРЫМ

Ізденген жетер – мұратқа.
Халық нақылы

1-тапсырма

Берілген сөздерді оқы. Өзіңнің не үшін талпыныс жасайтыныңды, не нәрсеге ұмтылатыныңды таңдап жаз.

- мейірімді болу үшін,
- әділ болу үшін,
- тәтті тамақ жеу үшін,
- жылтырақ киімдер кию үшін,
- терең білім алу үшін,
- адал еңбек ету үшін,
- өзімді өзім тану үшін,
- көбірек ойнау үшін.

3-тапсырма

«Менің талпыныстарым» тақырыбында эссе жаз.

Эссе жазу кезінде мынандай мәселелерді ескер:

- басты мақсатың,
- өз талпыныстарыңның тізбесі,
- өз бойыңдағы жақсы қасиеттер,
- қол жеткізген жетістіктерің,
- өзіңе қоятын талаптар.

4-тапсырма

Көп нүктенің орнына қажетті сөздерді қойып өлеңді оқы.

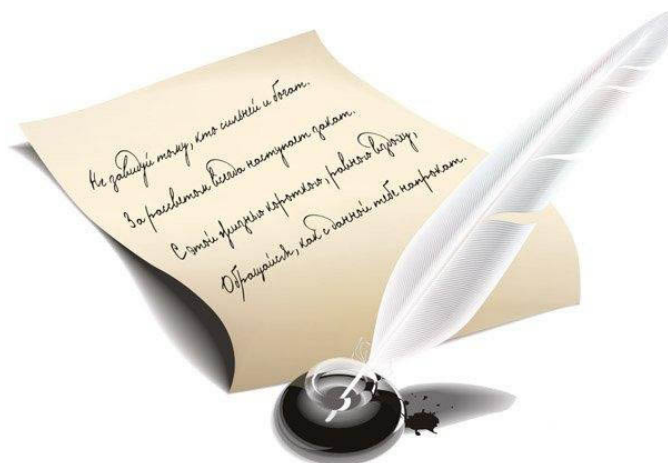
Адам болғым келеді

Сәрсенбі Дәуітов

Ойы терең мұхиттай ... болғым келеді,
Көңілі аппақ сүттен де ... болғым келеді.
Адалдықты сүйетін жүрегімен, жанымен,
Бал бұлақтай мөп-мөлдір ... болғым келеді.

Отты, ойлы жыры бар ... болғым келеді,
Қиындықтан қайтпайтын ... болғым келеді,
Адамдардың бәрінен ... болғым келеді,
Ең бастысы өмірде – ... болғым келеді.

Қажетті сөздер: таза, дана, бала, кіші, асыл, ақын, кісі.

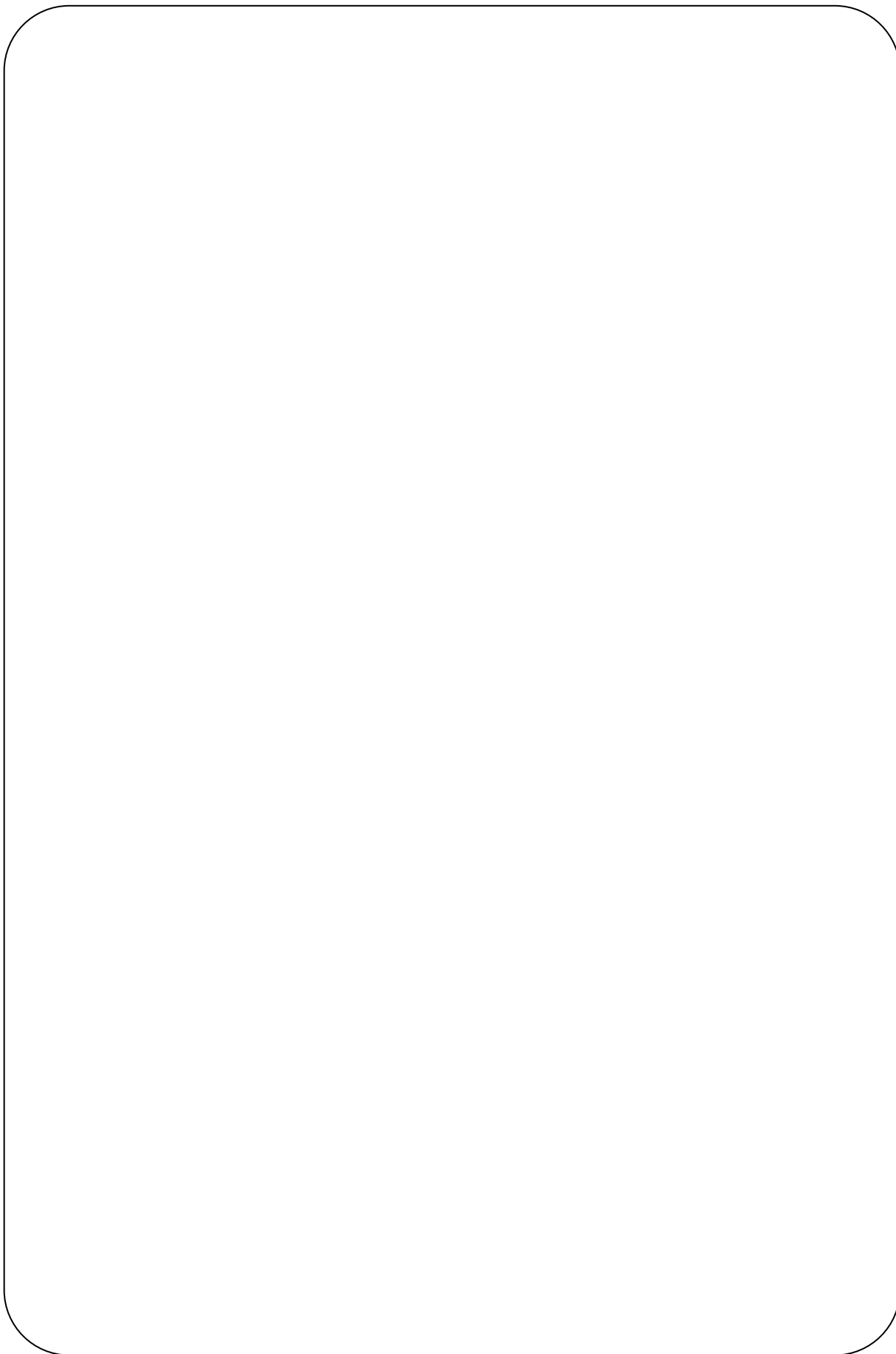

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Менің қандай қабілеттерім бар?

Мен достаса аламын ба?

Мен достарыммен бірге не істегенді ұнатамын?

5–6 сабақтар ТАНЫМҒА БАСТАР ЖОЛ

**Жақсыдан үйрен,
Жаманнан жирен.
Халық нақылы**

1-тапсырма

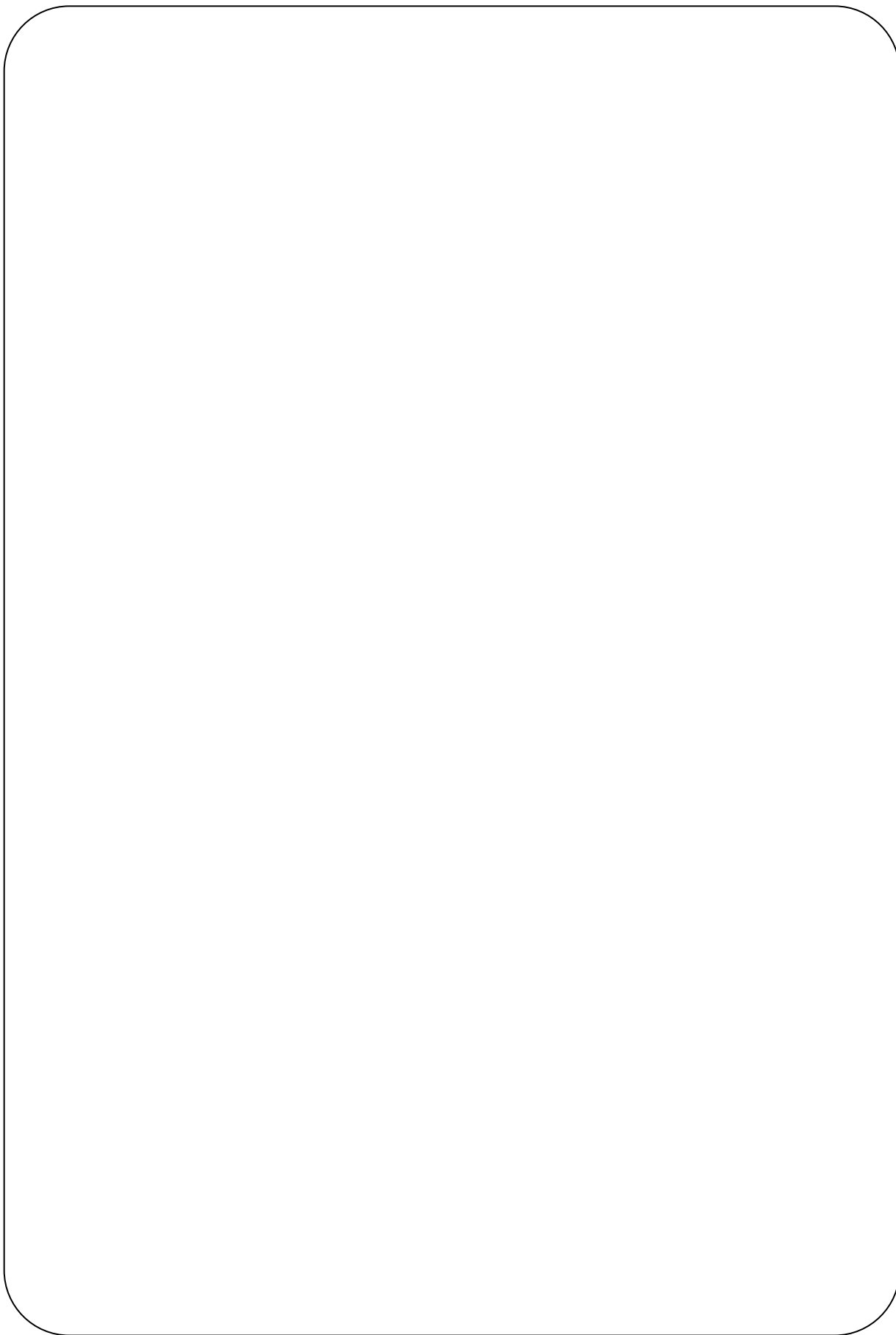
Адамгершілік қасиеттер туралы өз түсінігіңді жазып, кестені толтыр.

Адамгершілік ұғымдар	Адамгершілік ұғымдар туралы түсінік
Жауапкершілік	Адамның белгілі бір істі, өзіне тапсырылған міндетті қалтқысыз орындауы.
Адалдық	
Әдептілік	
Қамқорлық	
Кешірімділік	
Татулық	

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

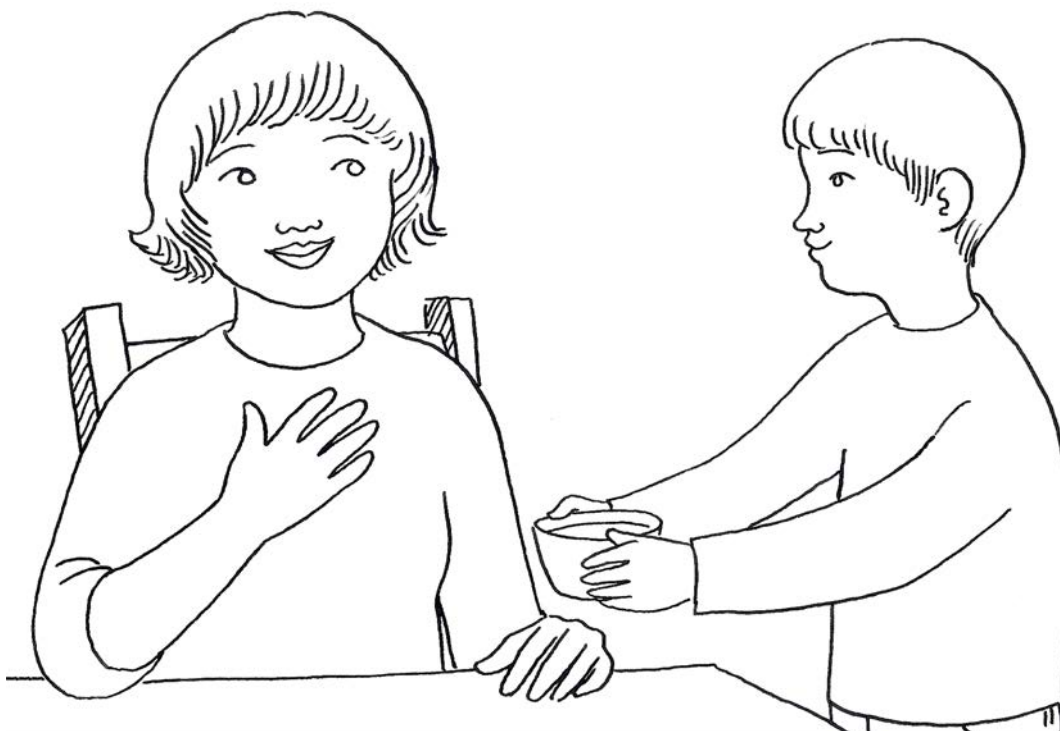
Маған адамдарға көмектескен ұнай ма?

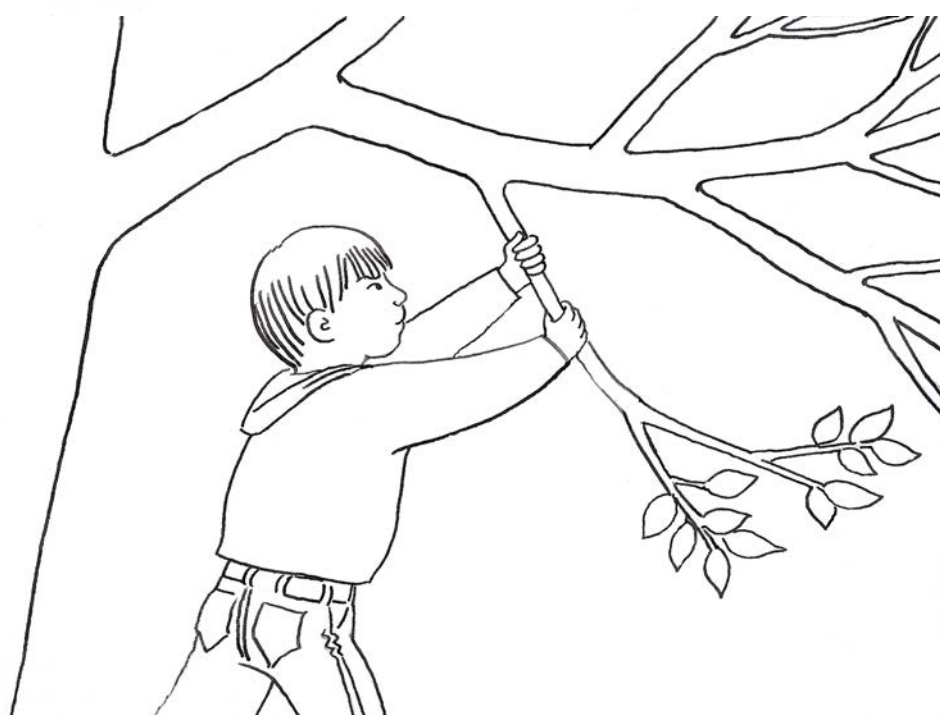
Мен ата-анамнан нені үйрендім?

2-тапсырма

Қамқорлықты көрсететін суреттерді боя. Олардың бірін таңдап, сипаттап жаз.

3-тапсырма

Жағдаяттарды шеш.

1. Асханаға тамақтануға келгеніңде еденде шашылып жатқан нан қалдықтарын көрдің.

Сенің әрекетің қандай?

2. Мектеп дәлізінде келе жатқанда жерде жатқан қолғапты байқап қалдың.

Сенің әрекетің қандай?

3. Сабақтан үйге қайтқан жолда ауыр сөмкесі бар қарт адамды кездестірдің.

Сенің әрекетің қандай?

4. Үйге кіреберісте көршілеріңмен кезігіп қалдың.

Сенің әрекетің қандай?

ТЕСТИЛЕУ

Дұрыс жауапты тауып, белгіле.

1-тест

Мұғалім оқушыларға әңгімені іштей оқуға тапсырма берді. Сен әңгімені дауыстап оқып, сыныптастарыңа кедергі келтірдің. Балалар саған реніш білдірді.

- Сенің әрекетің қандай?
- А) Бұл қылығыңды мойындасаң да, кешірім сұрамайсың.
- Ә) Сен бұл қылығыңа мүлдем ұялмайсың.
- Б) Сен сыныптастарыңнан кешірім сұрап, енді бұлай істемеуге уәде бересің.

2-тест

Анаңның үй шаруасынан қолы босамай, саған ініңді ойната тұруды тапсырды. Ал сен теледидарға қарап, тапжылмай отырдың. Інің жылап, анаңның мазасын алуда.

- Сенің әрекетің қандай?
- А) Теледидар көріп отыра бересің.
- Ә) Теледидарды өшіріп, ініңді ойнатасың.
- Б) Ініңнің анаңның мазасын алғанын байқамағансып отыра бересің.

3-тест

Кеше досың екеуің ұзақ уақыт футбол ойнадыңдар. Ал досың бүгінгі сабаққа дайындалмай келгендіктен, тақта алдында қызарып тұр. Сенен көмек күткендей қарай береді.

- Сенің әрекетің қандай?
- А) Байқамағансып отыра бересің.
- Ә) Алдымен сабаққа дайындалып, сосын ойнау керектігін ұйғарасың.
- Б) Көмектескің келеді-ақ, бірақ еш пайдасы жоғын түсінесің.

4-тест

Әкең сені алғаш рет нағашыларыңның ауылына ертіп барды. Нағашыларың сені көріп, қуанып жатыр.

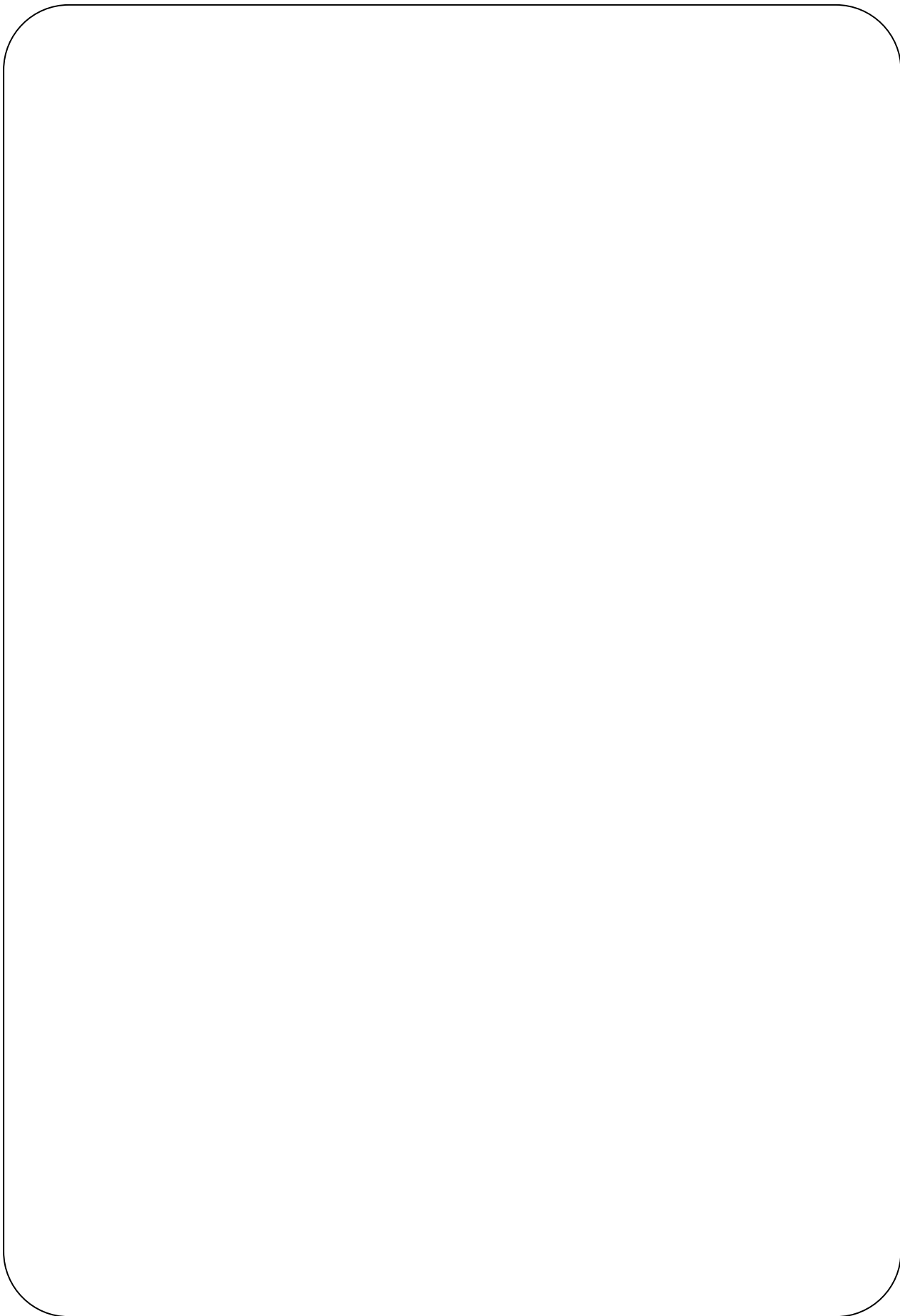
- Сенің әрекетің қандай?
- А) Нағашыларыңа қол беріп амандасасың.
- Ә) Үндеместен тұра бересің.
- Б) Олардың аты-жөнін білмейтініңді ойлап, амандасуды жөн санамайсың.

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Менің жобадан үйренгенім

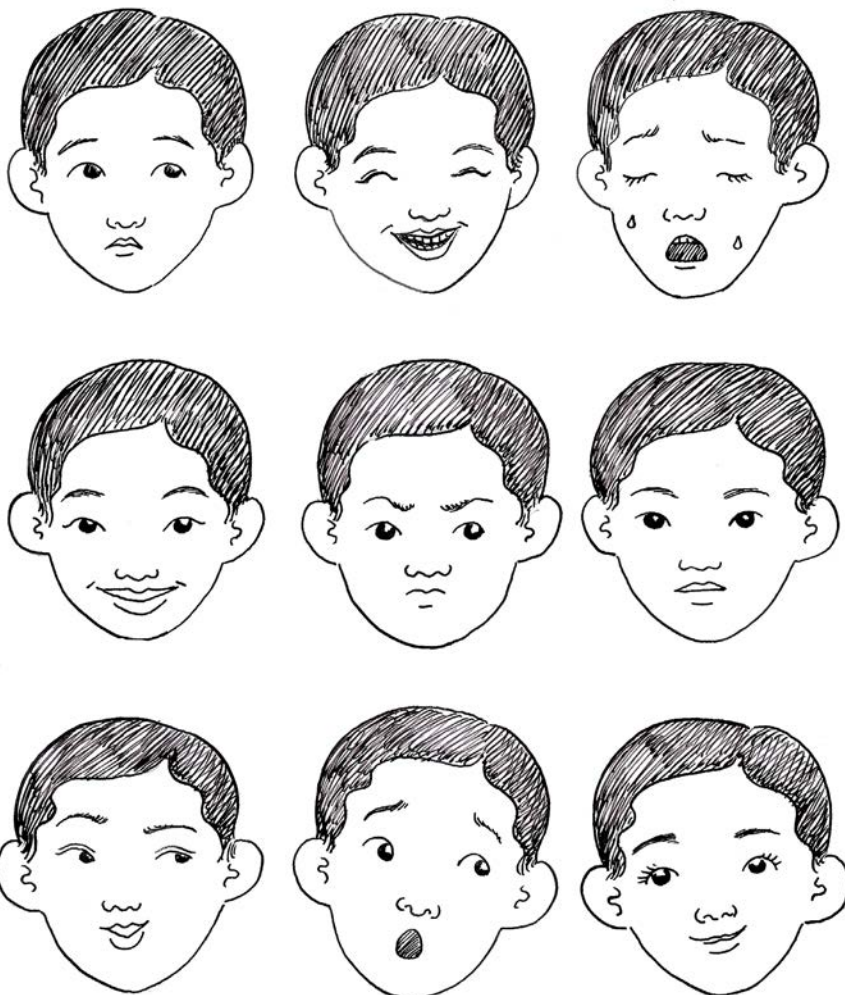
Жобада дамытқан құндылықтарым мен қасиеттерім

Менің жобадан түйгенім

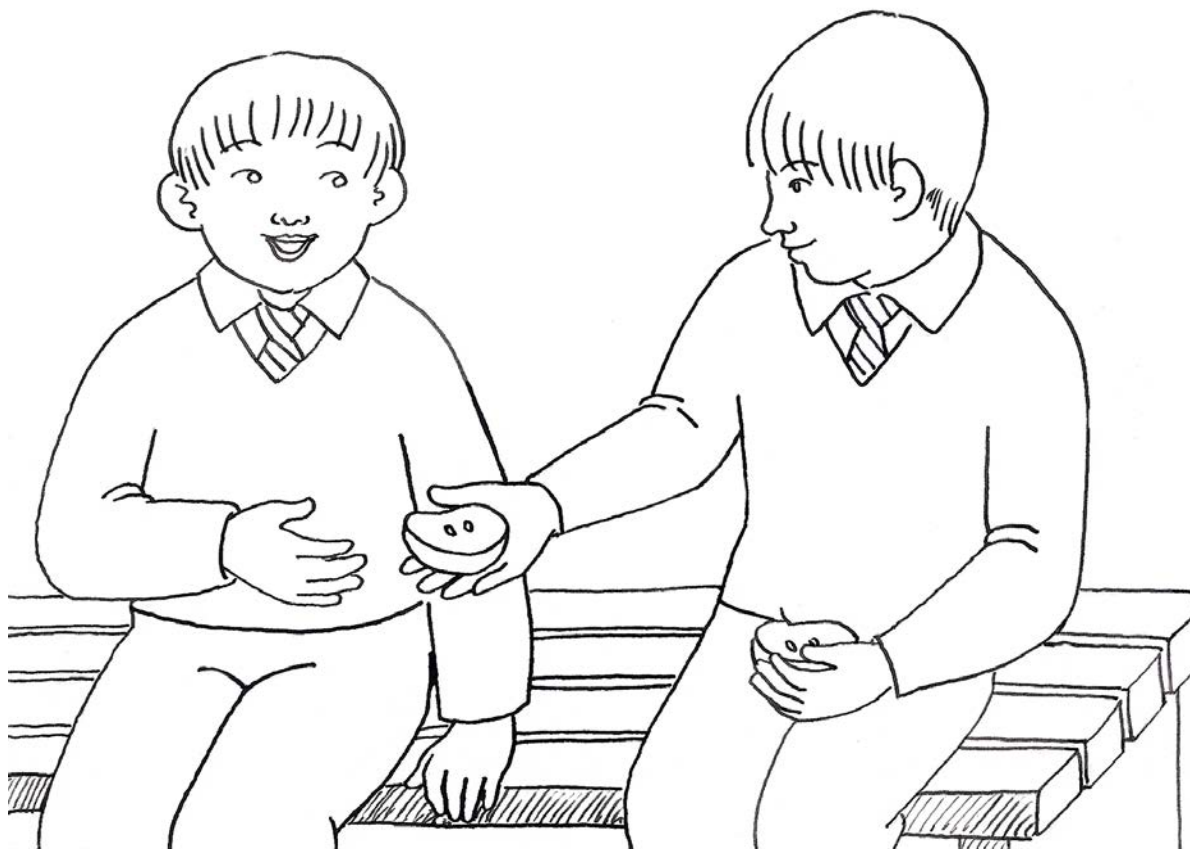
2-тапсырма

Суреттерге қара. Саған қайсы сурет ұнайды? Неліктен ұнайтынын жаз

3-тапсырма

Суреттерге қарап, өз ойыңмен бөліс. Қандай іс-әрекеттерді жақсы мінезге жатқызуға болады? Жазып көрсет.

4-тапсырма

Қажетті сөздердің ішінен жақсы мінезге тән қасиеттерді теріп жаз.

Қажетті сөздер: кішіпейілділік, қырсықтық, адалдық, ақкөңілділік, мақтаншақтық, жауапсыздық, қайсарлық, мейірімділік, ұстамдылық, ашуланшақтық, жігерлілік.

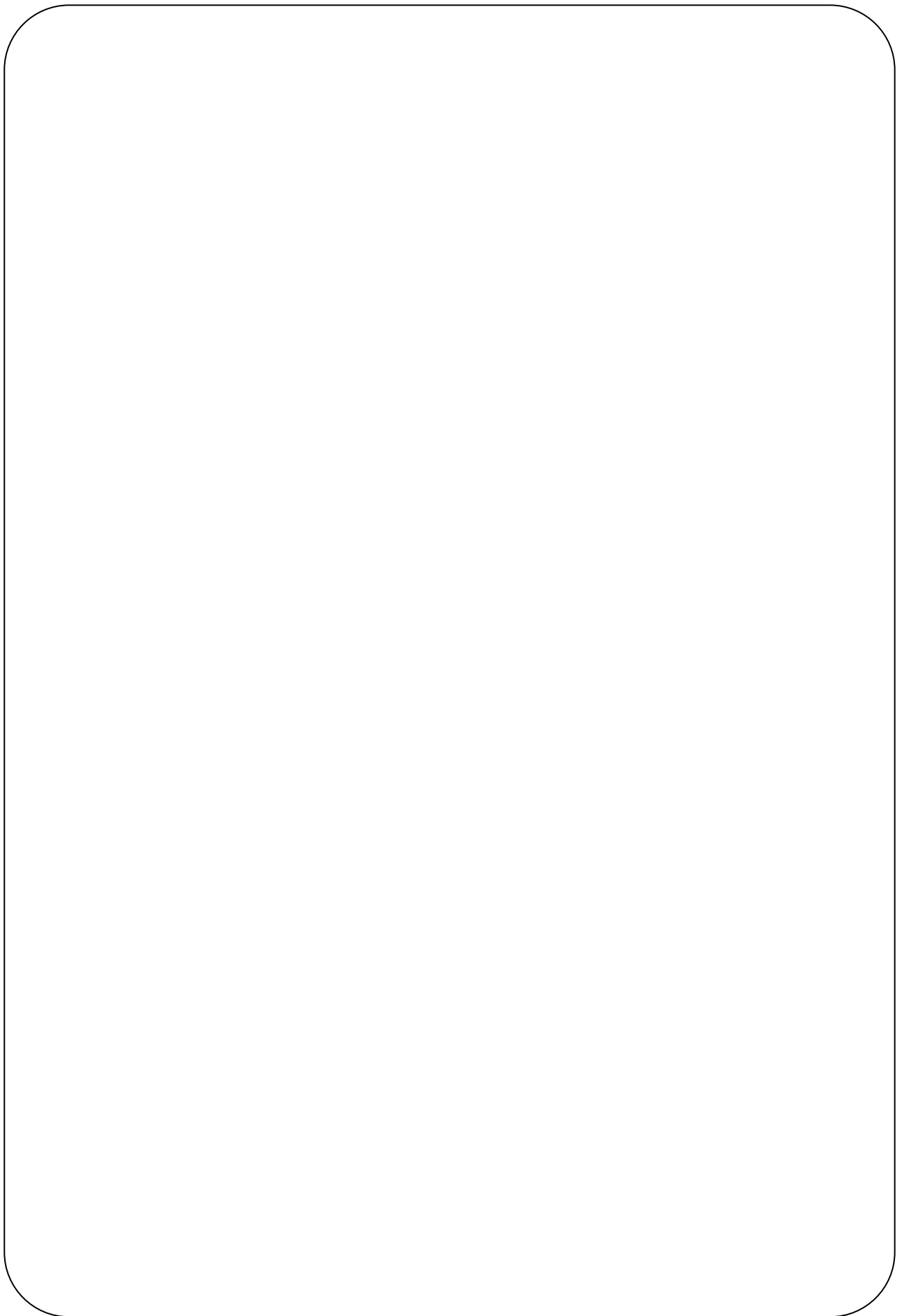
*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях согласно Приказа Министерства образования и науки Республики Казахстан от 17 мая 2019 года № 217

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Жоба тақырыбы: жобамызды қалай атасақ болады?

Жоба нысаны: кімге және қалай көмек бергіміз келеді?

Жоба пәні: не істегім келеді?

11-12 сабақтар БОЛУ – БОЛЫП КӨРІНУ ЕМЕС

Адамды айтқан сөзінен емес,
істеген ісінен таниды
Халық нақылы

1-тапсырма

Жағдаят бойынша сұраққа жауап жаз.

Арман мен Асан көрші. Бір күні Асан Арманның велосипедін тебуге сұрады.

Арман:

– Бір сағат теуіп, алып кел, мен апамның үйіне сүт апарып беруім керек, – деді.

Асан:

– Мен уақытында әкелемін, уәдемде тұра аламын, – деді. Сөйтіп Асан велосипедін теуіп кетті.

Бір сағат өтті Асан көрінбеді. Бір сағат отыз минут болды, Асан жоқ. Арман не болды екен деп, Асанның үйіне барса, оның анасы Асанның көрші ауылдағы досының үйіне кеткенін айтты.

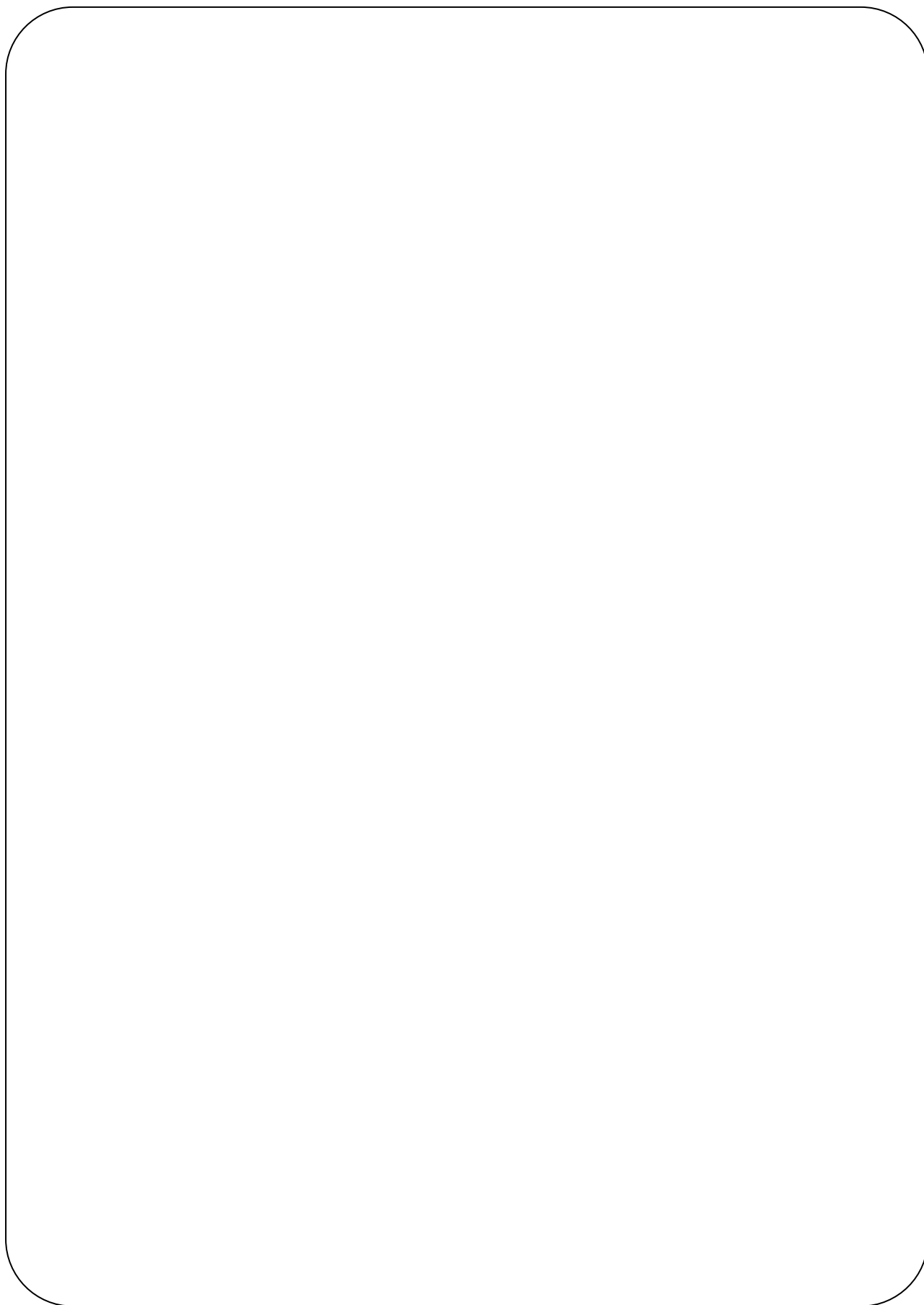
Арман көңілсіз үйіне келді. Ары жүрді, бері жүрді Асанның сөзінде тұрмағанын, айтқанын орындамағанын түсінбеді.

- Сен қалай ойлайсың?

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Жоба мақсаты: мұны не үшін істегім келеді?

Жоба жоспары: жоба мақсатына жету үшін қандай қадамдар жасауым қажет?

13-14 сабақтар ЕҢБЕК ҚУАНЫШЫ

Еңбек түбі – береке
Халық нақылы

1-тапсырма

Суреттерді боя. Суреттердің мазмұны бойынша құндылықтар мен қасиеттерді жаз.

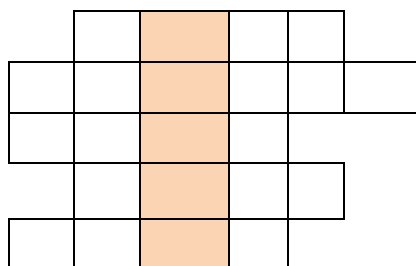
2-тапсырма

Өзіңнің бір апта бойы жасайтын еңбегіңнің тізбесін жазып көрсет.

Апта күндері	Еңбек іс-әрекеттері
Дүйсенбі	
Сейсенбі	
Сәрсенбі	
Бейсенбі	
Жұма	
Сенбі	
Жексенбі	

3-тапсырма

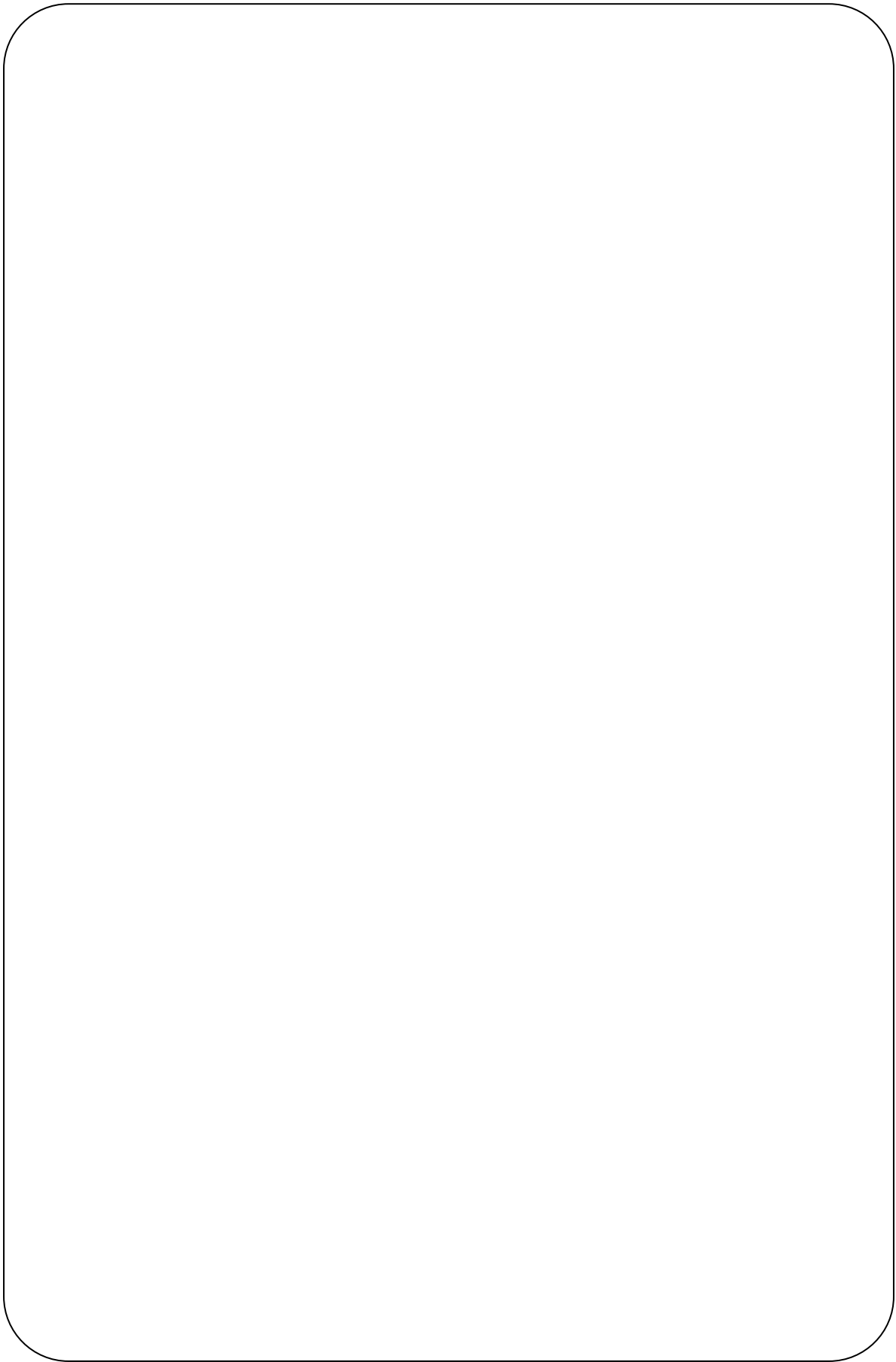
Суреттерді пайдалана отырып, сөзжұмбақты дұрыс шешсең, өзінді қуанышқа бөлейтін, бақытқа жеткізетін сөзді оқи аласың.

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

«Жақсылық менен басталады» деген ұранға біздің жоба несімен сәйкес келеді?

Жобадағы іс-әрекеттерім мен үшін неліктен маңызды?

15-16 сабақтар **АДАМ ЖАНЫНЫҢ СҰЛУЛЫҒЫ**

**Сыртқы сымбат ішкі тереңдікке
сай болуы керек**
Ебіней Бөкетов

1-тапсырма

Үлкендер, ата-анаң саған қандай ақыл-кеңестер айтады? Жазып бер.

3-тапсырма

Қажетті сөздерді пайдаланып, «Жан сұлулығы» тақырыбына өлең құрастырып жаз.

Қажетті сөздер: мейірімділік, ақниет, адалдық, кеңпейілділік, ізгілік, әдептілік, қамқорлық, сүйіспеншілік.

ТЕСТІЛЕУ

1-тест

Сен үй жұмысын орындап отырсың. Ұялы телефоның шырылдап қояр емес. Бұл хабарлама жазып отырған сыныптас досың.

Сенің әрекетің қандай?

- А) Сен телефоннан шыққан дауысқа мән бермейсің.
- Ә) Досыңа кедергі келтіріп жатқанын айтасың.
- Б) Сен телефоныңды өшіріп тастайсың.

2-тест

Сынып жетекшісі Ермек екеуіңнің кезекші екендеріңді ескертті. Сабақтан соң кезекшілік атқаруға қалдыңдар. Ермек кезекшілік міндетін атқарудан бас тартты.

Сенің әрекетің қандай?

- А) Ермектің қылығын сынып жетекшісіне айтатыныңды ескертесің
- Ә) Ермекке сияқты қырсығып, кезекшілік міндетіңді атқармайсың
- Б) Кезекшілік міндет қиындық келтірмейтіндіктен, оны өзің атқарасың.

3-тест

Сен Арманға жексенбі күні отын жаруға көмектесемін деп уәде бердің. Сол күні сен Арманға баруды ұмытып кеттің.

Сенің әрекетің қандай?

- А) Шындықты айтып кешірім сұрайсың.
- Ә) Бұған өзіңді кінәлі деп санамайсың
- Б) Досыңның көңілінен шығу үшін сылтау айта саласың.

4-тест

Досың Сәуле екеуің автобуска міндіңдер. Бос орын біреу болғандықтан, қыз балаға орынға отыруды ұсындың. Келесі аялдамада бір қарт кісі автобуска мінді. Бос орын болмай қарт кісі тұра берді. Сәуле қарт кісіге орын ұсынуды ойлаған да жоқ. Сол сәтте алыста отырған ағай өз орнын ұсынды.

Сенің әрекетің қандай?

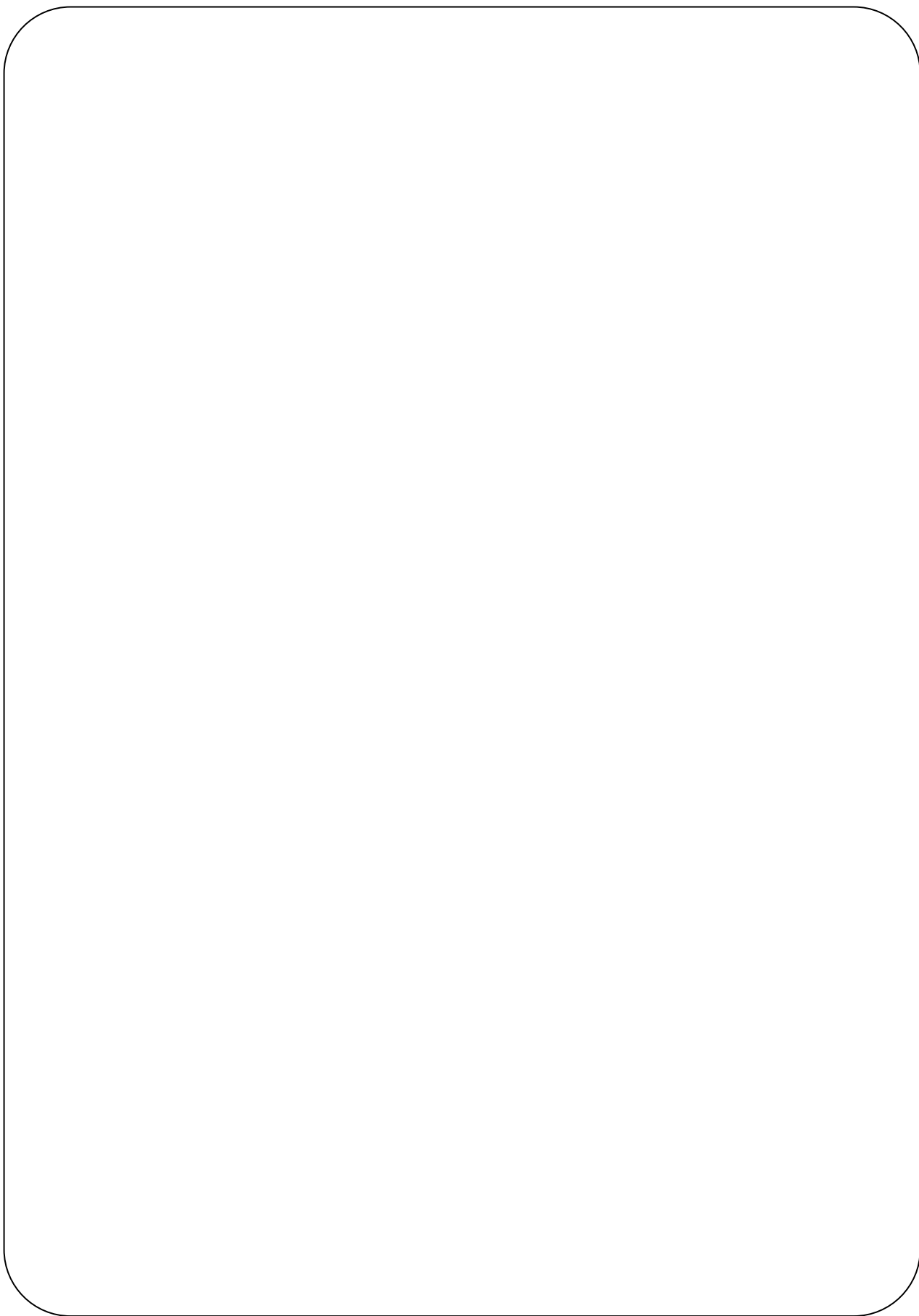
- А) Сен бұл жағдайда Сәуленің қылығына ашуланып, дүрсе қоя бересің.
- Ә) Дерееу Сәуленің қылығының дұрыс еместігін айтасың.
- Б) Сен бұл жағдайды маңызды емес деп санағандықтан, үндемей тұра бересің.

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Менің жобадан үйренгенім

Жоба дамытқан құндылықтарым және қасиеттерім

Менің жобадан түйгенім

III ТАРАУ АДАМ ЖӘНЕ ӘЛЕМ

17-18 сабақтар ОТБАСЫ ТАТУЛЫҒЫ

**Ана алдында – құрмет,
Ата алдында – қызмет**
Халық нақылы

1-тапсырма

Қажетті сөздерді пайдалана отырып, «Менің отбасым» тақырыбында өңгіме құрастырып жаз.

Қажетті сөздер: мейірімділік, сыйластық, татулық, сүйіспеншілік, қамқорлық.

2-тапсырма

Мақал-мәтелдерді жалғастырып жаз.

1. Атаға қарап – _____

анаға қарап – _____

2. Атаның баласы болма, _____

3. Ұяда не көрсең, _____

4. Ата көрген оқ жонар, _____

5. Ананың сүті – бал, _____

6. Туған үйдің түтіні жылы, _____

7. Анаңа ауыр сөз айтпа, _____

8. Өке – асқар тау, _____

4-тапсырма

Мәтінді оқы, оны өз ойыңмен жалғастырып жаз.

Аяқталмаған ойын

Мәдіхат Төрежанов

Ауылдың шеті. Қарлы төбешікке су құйылып, сырғанақ жасалған. Бірнеше бала сырғанақ теуіп жүр. Олардың ішінде ағайынды Ахметовтер де бар. Ақан мен Асан екеуі бір шанаға отырып, төбеден төмен зымырайды. Беттері қызара бөртеп, сырғанап ойнаудан жалығар емес. Ақан мен Асан төбе басына шықты. Шананың алдына Асан отыратын. Ол абайсызда шанадан айырылып қалды. Бос шана төмен қарай сырғанай жөнелді. Алысқа барып бірақ, тоқтады.

– Ақан, сен барып шананы алып кел, – деді інісіне Асан.

– Мен бармаймын. Шанаға ие бола алмаған өзің, сен бар, – деді Ақан.

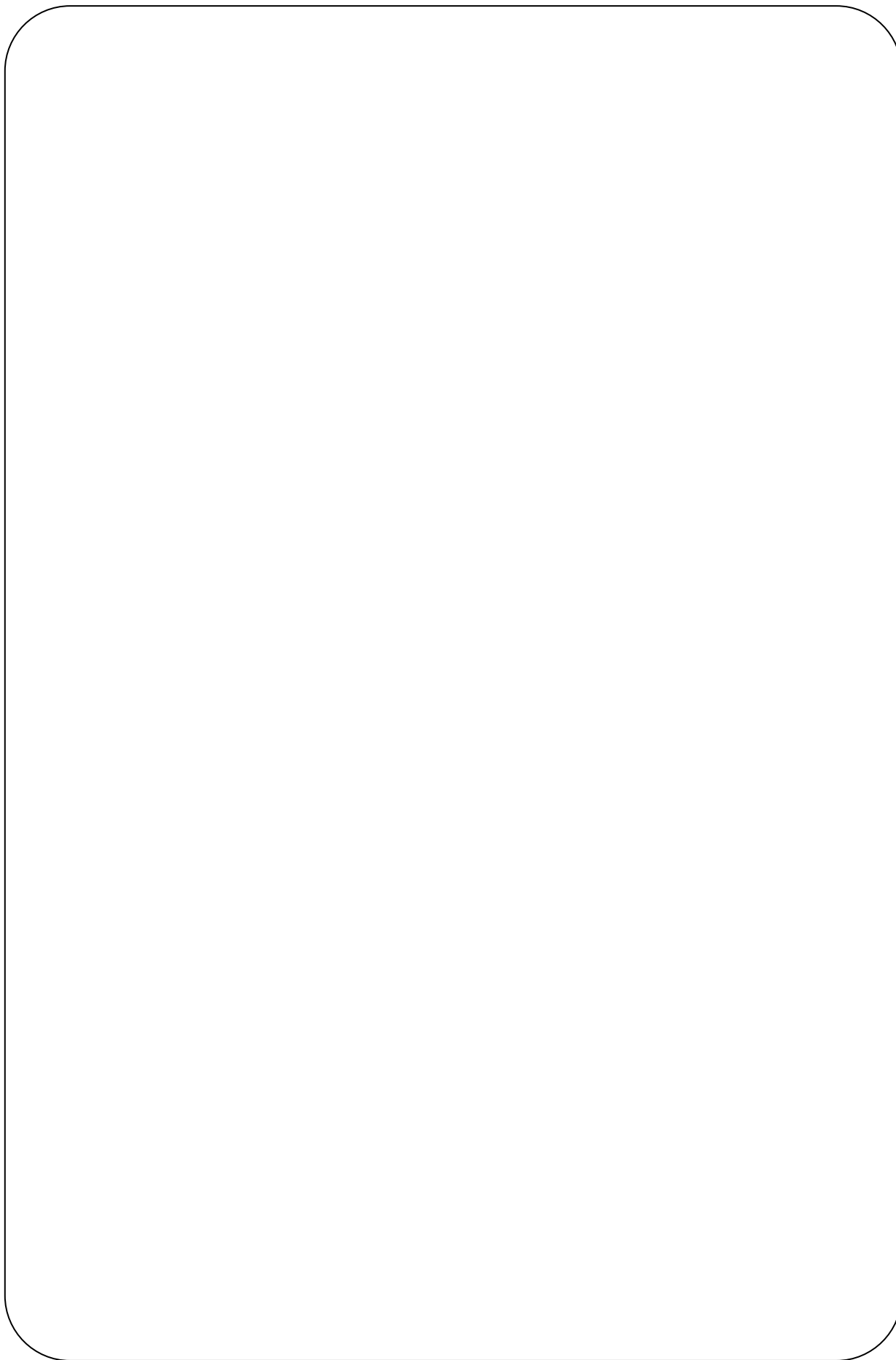
– Жоқ, сен барасың. Сен менен кішісің, – деді Асан.

– ...

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Жоба орындау кезінде топта қандай қарым-қатынас орнады?

Жобадағы топпен жұмыс жасау барысында қандай қасиеттеріңді дамыта алдың?

19-20 сабақтар
АДАМ ҰЖЫМДА

Сыпайылық, сабырлылық – асыл адам белгісі
Мәлік Ғабдуллин

1-тапсырма

Мәтінді оқып, жағдаятты шеш. Шешіміңді жазып көрсет.

Мектепте қабырға газеттерінен жарыс өтіп жатты. Талқылау түстен кейін қызып, газет шығарушылардың пікірлері тыңдалды. Барлық газет шығарушылар әдептілік сақтап, өз ойларын айтып бөлісті. Тек Ерлан ғана өзінің сыныбы шығарған қабырға газетін мақтап, басқа сыныптардың газеттерінен қате іздеп, сынап-мінеді. Қазылар алқасы өзінің әділ бағасын шығарып, нәтижені жариялай бастады. Ерлан өз газетінің аты аталғанша дегбірі қашып, тағаттана күтті, бірақ өкінішке орай, ол ешқандай орынға ие болмады...

- Мұның себебі неде?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях согласно Приказа Министра образования и науки Республики Казахстан от 17 мая 2019 года № 217

2-тапсырма

Сөйлемдерді аяқтаңдар.

Үлкен кісіні _____

Үлкеннің тілін _____

Үлкендерге _____

Кішілерді _____

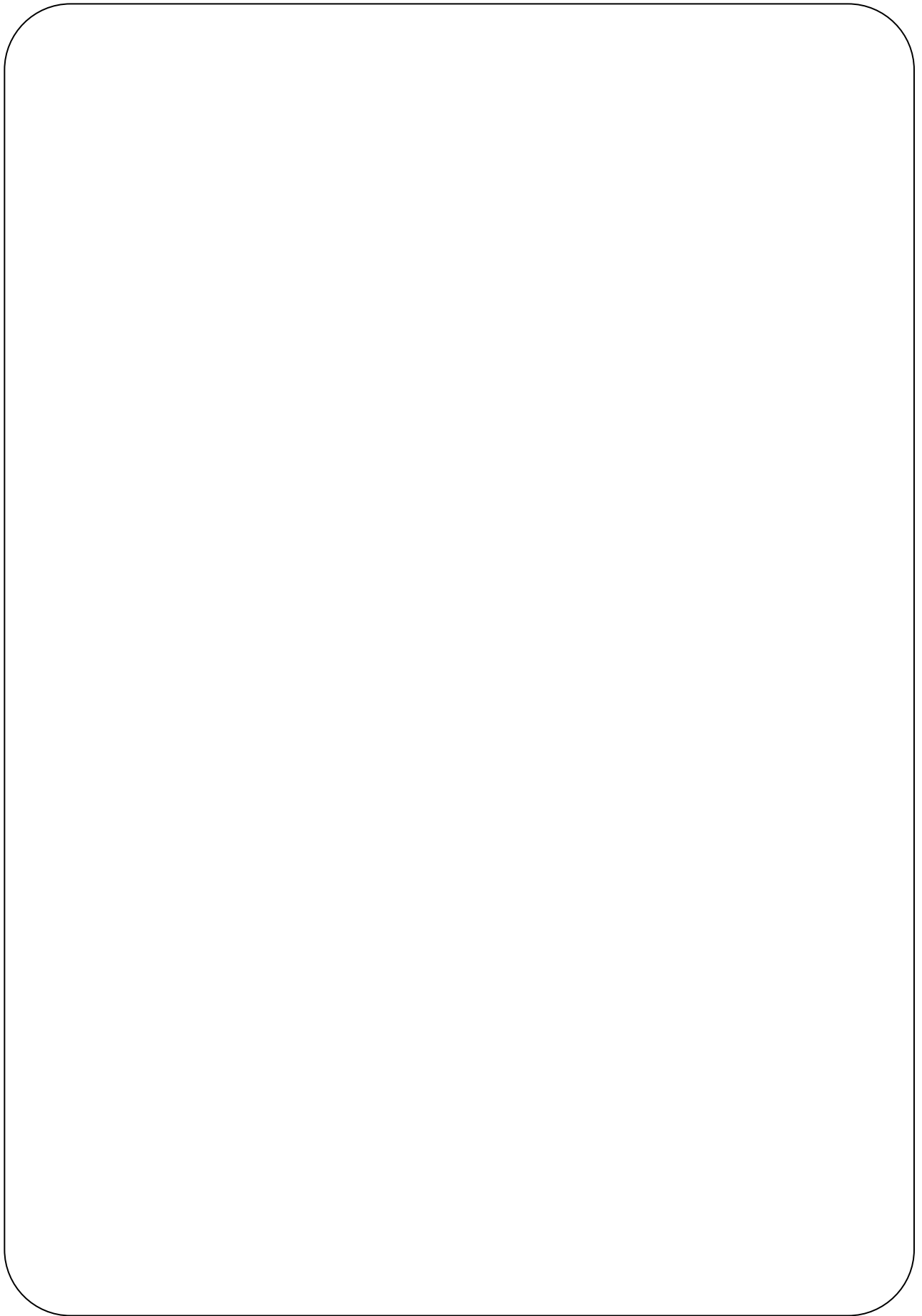
Оқу құралдарын _____

Автобусқа мінгенде _____

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Өз жобаларыңның көмегімен басқаларға қандай жақсылықтар жасай алдың?

Жобаны орындау барысында өз бойыңнан қандай өзгерістерді байқадың?

21-22 сабақтар АДАМИ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАР ӘЛЕМІ

Кішіпейілділік – кісінің көркі
Халық нақылы

1-тапсырма

Мәтінді оқы. «Әдепті адам қандай болуы тиіс?» тақырыбында ереже құрастырып жаз.

«Тәрбиелену үшін, өзім жүрген ортаның деңгейінде болу үшін, күндіз-түні бірдей еңбектену, өмір бойы оқу, жаттығу, қажырлы-қайратты болуым қажет.

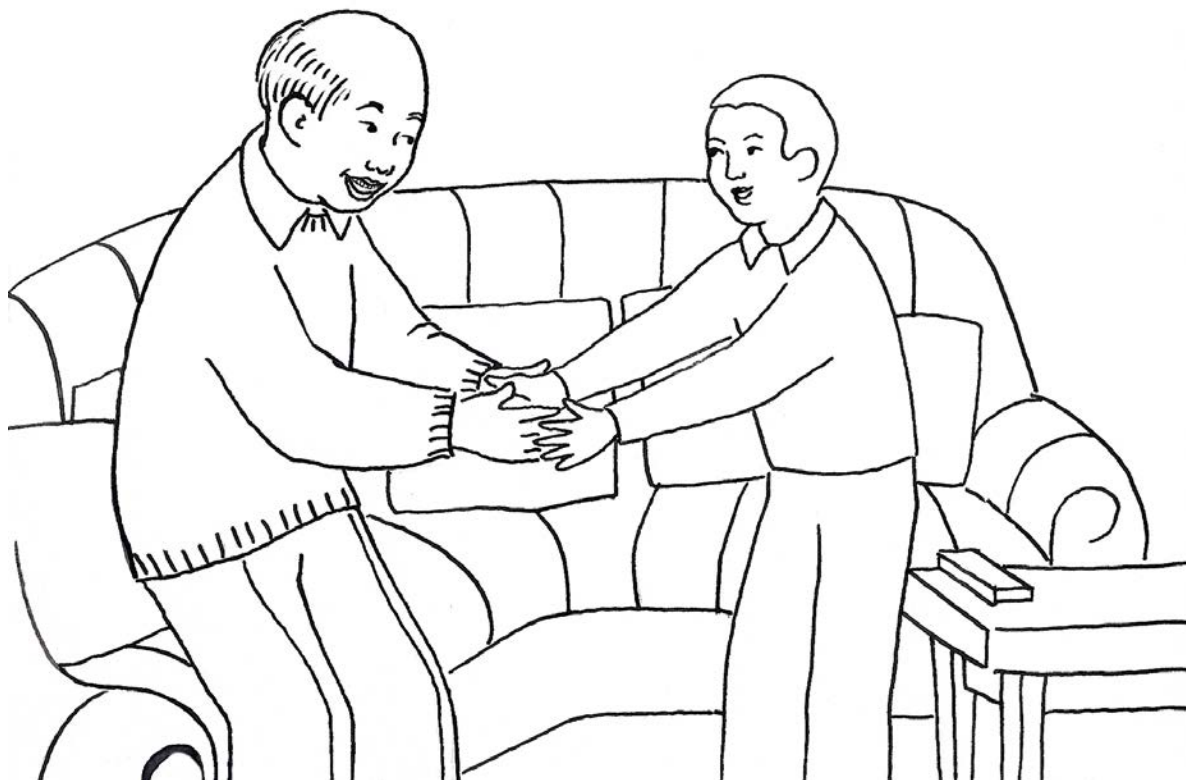
Тәрбиелі адамдар адамның жеке басын құрмет тұтады, сондықтан әрқашан кешірімді, биязы, кішіпейіл келеді.

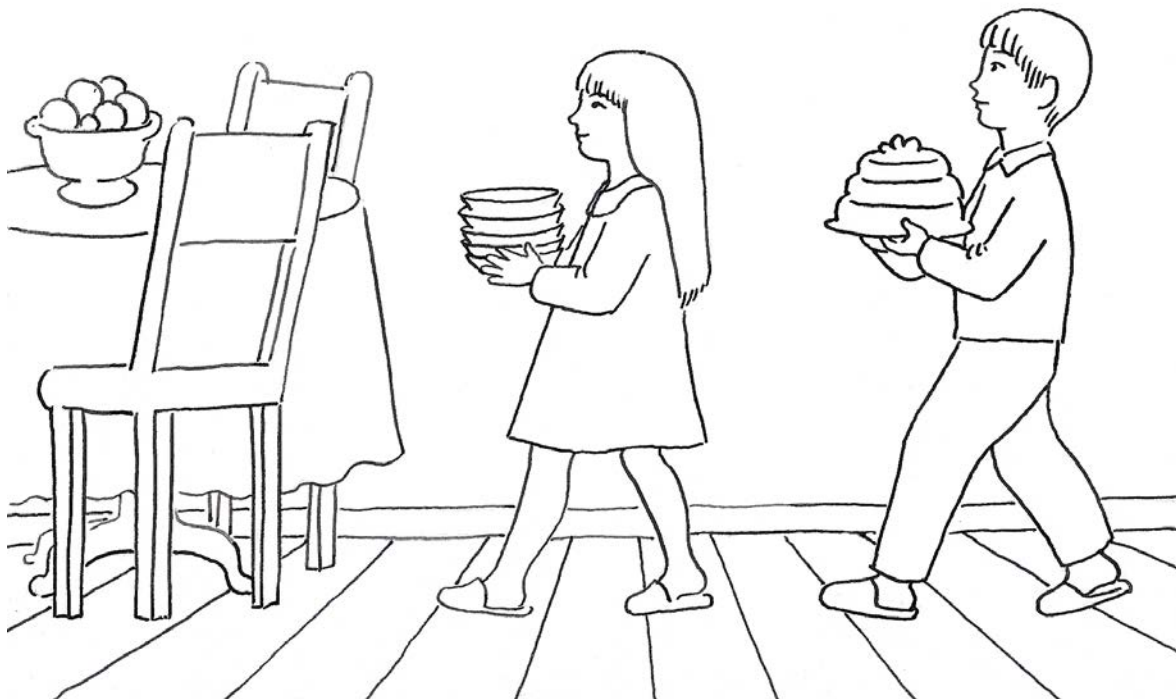
Олар ақкөңіл, өтірік айтудан оттан бетер қорқады. Тіпті түкке тұрмайтын нәрселерге байланысты өтірік айту дегенді білмейді. Олар босқа көп сөзге салынбайды, үйінде қандай болса, көшеде де сондай көрінеді».

А.П. Чеховтың інісіне жазған хатынан

2-тапсырма

Суреттерге мұқият қара. Осы суреттердің бірінің мазмұнын сипаттап жаз.

3-тапсырма

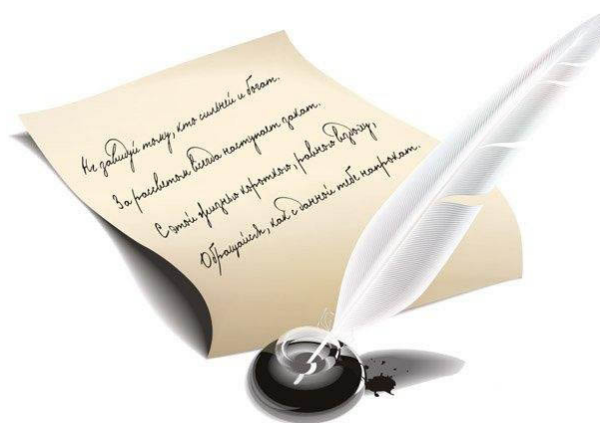
Өлеңді жалғастырып жаз.

Атам менің әмәнда,
Кішіпейіл бол дейтін.

Атам менің әмәнда,
Әділетті бол деген.

Атам менің әмәнда,
Мейірімді бол дейтін.

Атам менің әмәнда,
Ынтымақшыл бол дейтін.

4-тапсырма

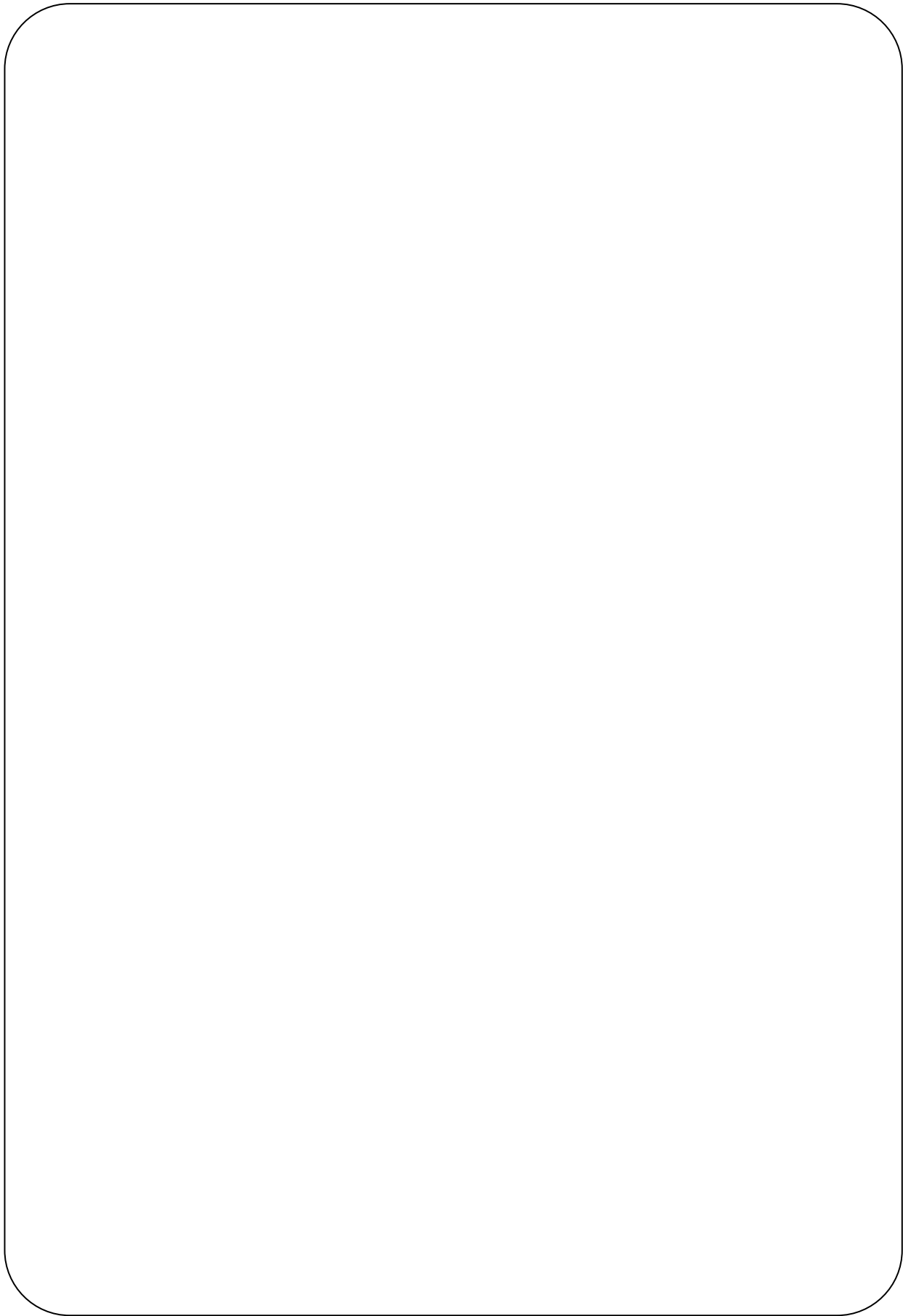
Қажетті сөздердің ішінен өзіңнің мінез-құлқыңды жетілдіруге қажет қасиеттерді тауып жаз. Сол қасиеттерге анықтама жаз.

Қажетті сөздер: әдептілік, жауапкершілік, сенімділік, қамқорлық, татулық, кішіпейілділік, кешірімділік, сыйластық.

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Жоба барысында қандай біліктер мен дағдыларды игердің?

Жоба нәтижесінде болашаққа қандай мақсаттар қойдың?

2-тапсырма

«Сенім» деген сөздің әрбір әрпінен басталатын адами қасиетті білдіретін сөздерді жаз.

3-тапсырма

Жағдаяттардың шешімін жаз.

1-жағдаят

Берік өзінің досы Арманның «Менің атым – Қожа» кітабын сұрап алған еді. Берік үйіне келген соң, кітапты үстел үстіне қойып кете барды. Кенет басқа бөлмеден үш жасар кішкентай қарындасы Нұрия жүгіріп келеді. Кітапты қызыға қарап, байқаусызда бетін жыртып алды.

– Сенің әрекетің қандай?

2- жағдаят

Анасы Еркінге теледидардан мультфильм көріп болған соң, үй жұмысына берген тапсырмаларын орындап, дүкеннен нан мен сүт алып келуді тапсырды. Мультфильм біткен соң, көрші балалар Еркінді аулада ойнауға шақырды. Еркін балаларға қызыға қарап, көрші балалармен ойын ойнауға кірісіп кетті.

– Еркін анасының сенімін ақтай алды ма?

4-тапсырма

Әдібай Табылдының сенім туралы айтқан ойларын негізге ала отырып, «Сенім туралы» өз түсінігіңді жаз.

«Сенім – құдіретті күш!

- дәрігердің емдік іс-әрекетіне толық сенсең, ауруыңнан толық жазыласың;

- ертеңгі мақсатыңа сенсең, қандай қиындық болса да, әрекеттеніп, мақсатыңа жетесің;

- әлеуметтік келешегіңе сенсең, сол бақытқа өзің де барлық адамдармен бірге ұмтыласың. Сенімің берік болсын»

ТЕСТИЛЕУ

1-тест

Досың Әлішер екеуің бірге доп теуіп қызық ойын ойнап жатырсыңдар. Бір кезде алыстан ауыр сөмкелерді көтеріп үйге келе жатқан анаңды көрдің.

- Сенің әрекетің қандай?
- А) Анаңның қасына жақындап көмектесесің.
- Ә) Досыңмен бірге ойыныңды жалғастырасың.
- Б) Анаңды көрмегенсіп, алысқа кетіп қаласың.

2-тест

Сен досыңнан бір қызық кітап беруін өтіндің. Ертеңіне ол кітапты саған әкеп береді. Үйіңе алып кетіп, кітапты ашып қарасаң, 500 теңге тұрғанын көрдің.

- Сенің әрекетің қандай?
- А) Дереу ақшаны алып, балмұздақ алып жейсің.
- Ә) Ақшаның кітаптың арасынан шыққанын ешкім білмеген соң, сен ол ақшаны өзіңе қалдырасың.
- Б) Ақшаны орнына салып, досыңа айтасың.

3-тест

Сен доп теуіп далада ойнап жүрсің. Бір уақытта доп қатты ұшып кетіп, көрші үйдің терезесіне тиіп кетеді. Терезе быт-шыт болып сынады. Сен жан-жағына қарасаң, айналада ешкім жоқ, көше тым-тырыс.

- Сенің әрекетің қандай?
- А) Сен үндемей ғана, ол жерден кетіп қаласың.
- Ә) Терезе сынған үйге барып, кешірім сұрайсың.
- Б) Сен алаңдамастан, ойыныңды жалғастыра бересің.

4-тест

Саған әкең сабақтан кейін ауланың алдында үйіліп жатқан қарды тазалап тастауды тапсырды. Сен сабақтан келгеннен соң, шаршап ұйықтап қалдың. Әкең кешке келгенде үйдің алды тазаланбағанын көрді.

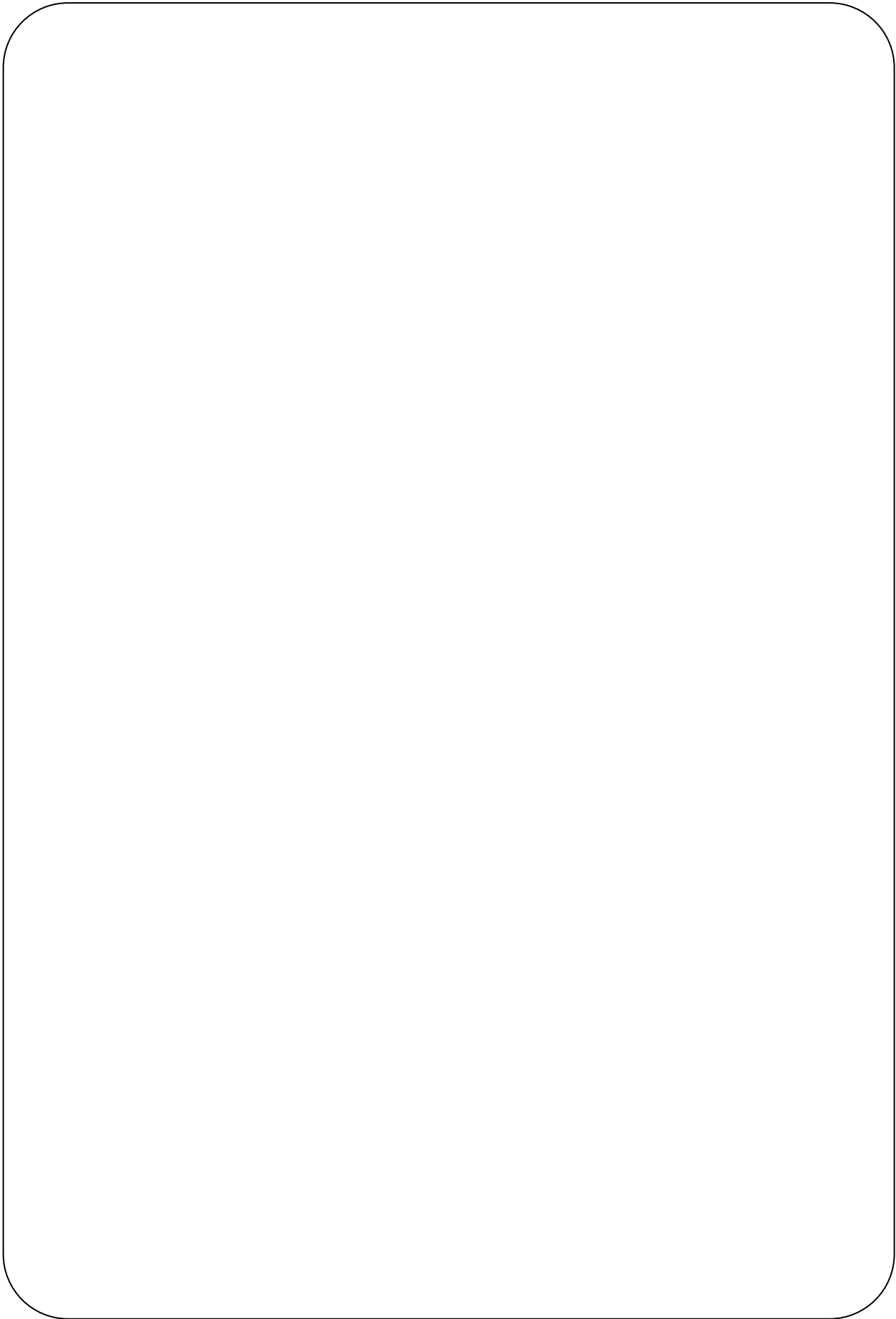
- Сенің әрекетің қандай?
- А) Әкеңнен кешірім сұрап, дереу қарды тазалауға кірісесің.
- Ә) Ұйықтап қалғаныңды айтып, ертең тазалайтыныңды айтасың.
- Б) Бұл тапсырманы маңызды деп санамастан, мән бермейсің.

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Менің жобадан үйренгенім

Жоба дамытқан құндылықтарым және қасиеттерім

Менің жобадан түйгенім

IV ТАРАУ АДАМЗАТТЫҢ РУХАНИ ТӘЖІРИБЕСІ

25-26 сабақтар ТАБИҒАТ – ШАБЫТТЫҢ ҚАЙНАР КӨЗІ

Табиғаттың өзінде өзгеше бір сүйсінерлік,
жанға жайлы бір нәрсе бар.

Шоқан Уәлиханов

1-тапсырма

Абайдың жыл мезгілдеріне байланысты шығарған өлеңдерін мұқият оқып, алған әсерлеріңді сипаттап жаз.

Жазғытұры

Жазғытұры қалмайды қыстың сызы,
Масатыдай құлпырар жердің жүзі.
Жан-жануар, адамзат анталаса,
Ата-анадай елжірер күннің көзі.

Түйе боздап, қой қоздап - қора да шу,
Көбелекпен, құспенен сай да ду-ду.
Гүл мен ағаш майысып қарағанда,
Сыбдыр қағып, бұрандап ағады су.

Күз

Сұр бұлт түсі суық қаптайды аспан,
Күз болып, дымқыл тұман жерді басқан.
Білмеймін тойғаны ма, тоңғаны ма,
Жылқы ойнап, бие қашқан, тай жарысқан.

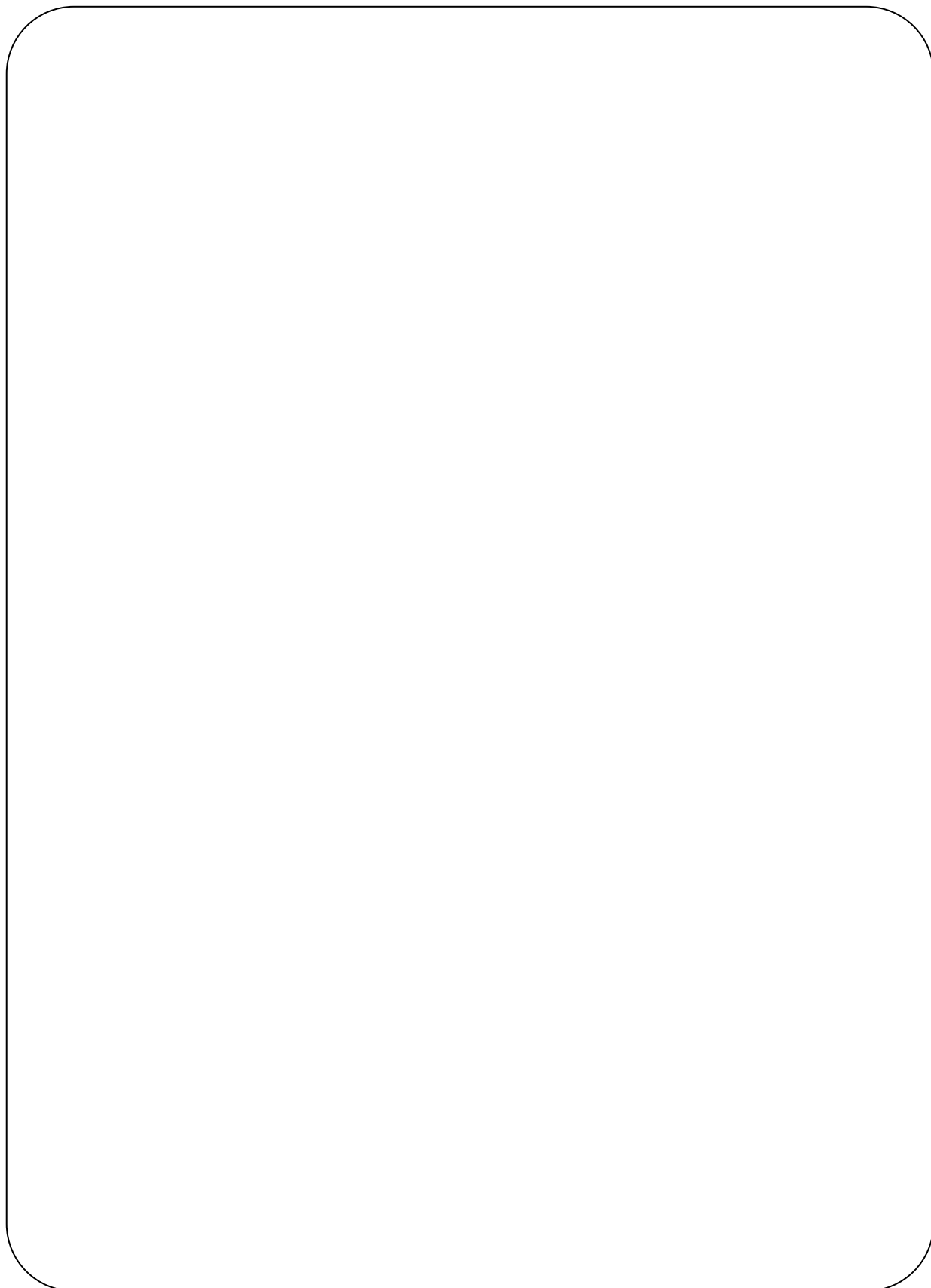
Жасыл шөп, бәйшешек жоқ бұрынғыдай,
Жастар күлмес, жүгірмес бала шулай.
Қайыршы шал-кемпірдей түсі кетіп,
Жапырағынан айрылған ағаш, құрай.

Қыс

Ақ киімді, денелі, ақ сақалды,
Соқыр, мылқау, танымас тірі жанды.
Үсті-басы ақ қырау, түсі суық,
Басқан жері сықырлап, келіп қалды.
Дем алысы - үскірік, аяз бен қар,
Көрі құдаң - қыс келіп, әлек салды.

3-тапсырма

Туған жеріңнің әсем табиғатын көз алдарыңа елестете отырып, сурет сал.

4-тапсырма

Жағдаяттарды жалғастырып, шешімін жаз.

1- жағдаят

Серік бақ ішінде келе жатыр еді, терек бұтақтарын сындырып жатқан балаларды көрді де, тұрып қалды...

2-жағдаят

Серік достарымен бірге ауыл сыртындағы бұлаққа келді. Олар өздері жиі келіп тамашалайтын бұлақтың көзі қалдық шөптер, босаған ыдыстармен, қоқыстардан бітеліп қалғанын көрді...

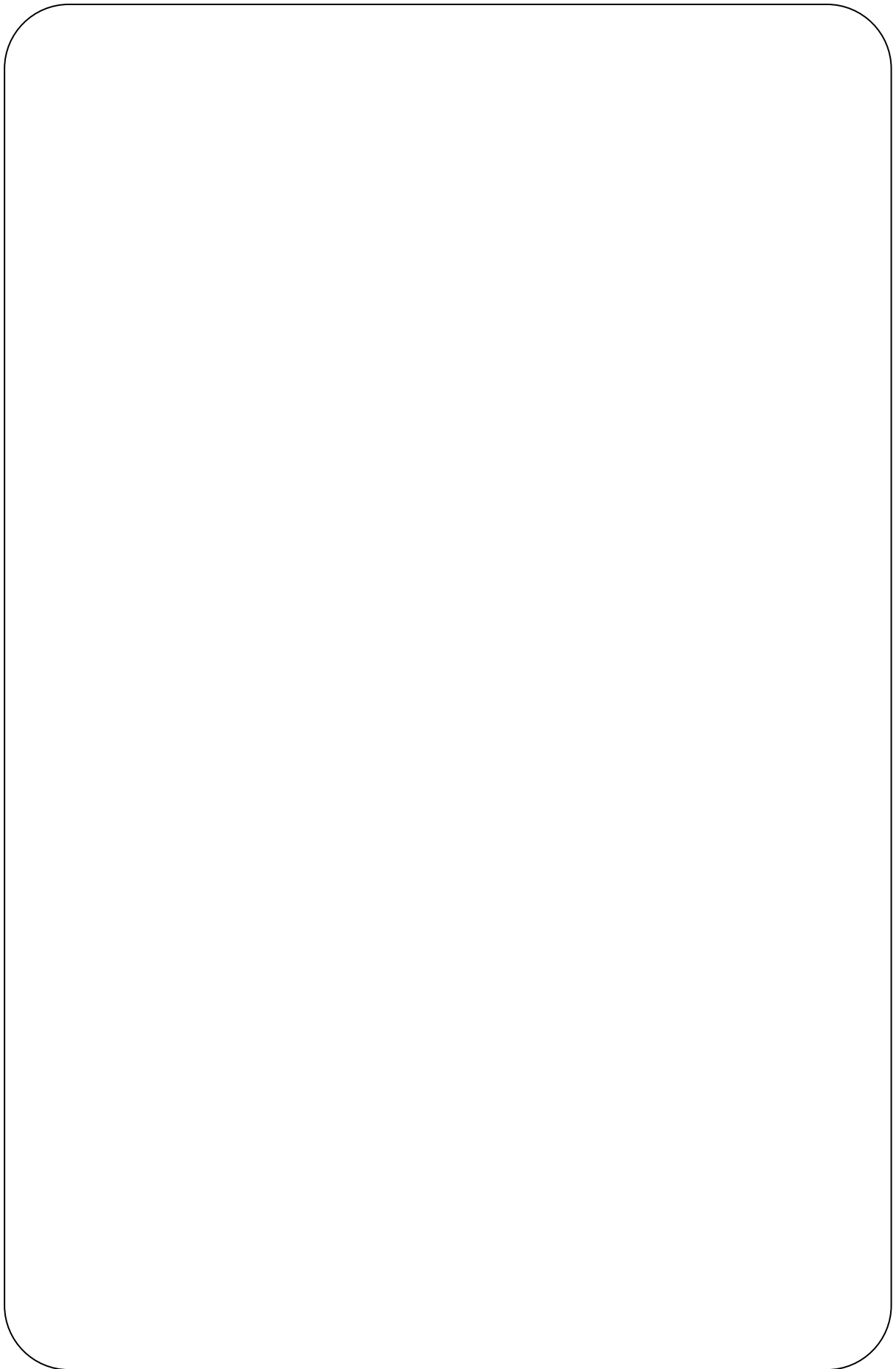
3- жағдаят

Сынып жетекшісі сабақ соңында ертеңгі болатын сенбілікке өз еріктерімен қатысып, мектептің ауласын тазалауға көмектесуге болатынын айтты. Серік ойланып қалды.

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

«Өзін-өзі тану» пәнін оқи отырып, осы оқу жылында не істей алдым?

Өз жобамды орындау арқылы қандай нәтижеге қол жеткіздім?

**27-28 сабақтар
ОЙДЫҢ, СӨЗДІҢ ЖӘНЕ ІСТІҢ
БІРЛІГІНДЕГІ ӨМІР**

**Үш-ақ нәрсе адамның қасиеті:
ыстық қайрат, нұрлы ақыл, жылы жүрек.
*Абай Құнанбаев***

1-тапсырма

Көрнекті ағартушы Ыбырай Алтынсариннің «Таза бұлақ» еңбегінен алынған үзіндіні оқып, өз түсінігіңді жаз.

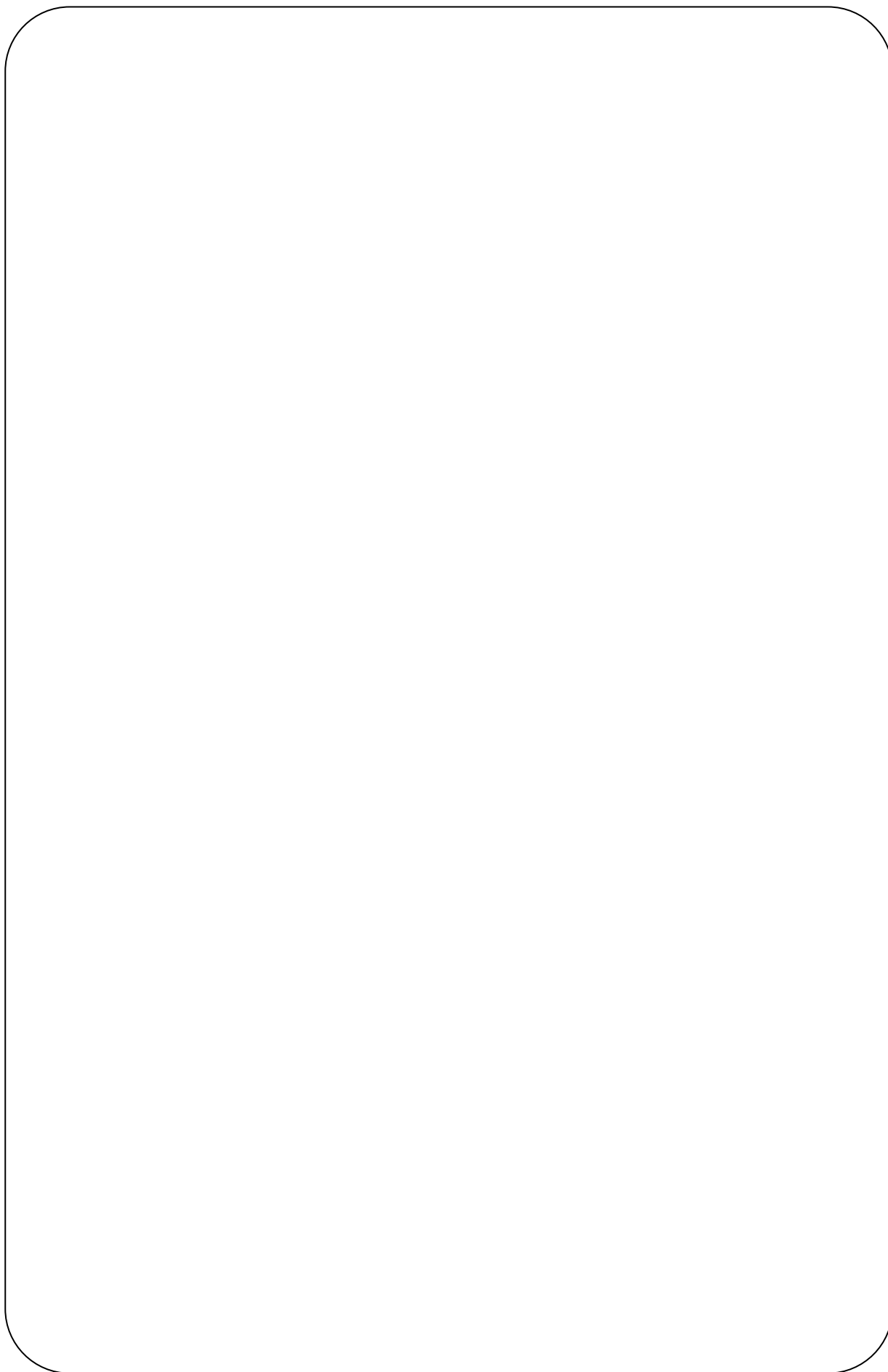
...Менің ойыма бір нәрсе келеді: бұл бұлақтың суы бір орында тұнып тұрып, шөп шалам түсіп, лай-қоқым болса, адам мен хайуан мұнша ынтық болмас еді; бұлақ күні-түні тынбай ағып, тазаланып тұрғаны үшін ынтық болады.

Олай болса, жазудың мағынасы: көңіліңді, бойыңды осы бұлақтай таза сақта: бұлаққа қарасаң, күн түссе күннің, шөп түссе шөптің сәулесін көреміз, көңілің сол сияқты сыртқа ашық көрініп тұрсын дегені ме деймін.

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Жобамен жұмыс кезінде қандай әсерге бөлендім?

Нені білдім? Не түсіндім? Нені үйрендім?

2 тапсырма

Мәтінді мұқият оқып, сұрақтарға жауап жаз.

Ділдә Матайқызы

Білім мен байлық

Білім мен байлықтың қайсысын таңдарын білмей жол айрығында жасөспірім бір ғұламаға келіп ақыл сұраған екен. Сонда ғұлама білімнің артықтығын әртүрлі дәлелмен дәлелдепті.

Білім – даналардан қалған мирас, білім сені бағады, ал байлықты сен бағасың. Білім досыңды көбейтеді, ал байлық дұшпаныңды арттырады. Білім іздеген сайын көбейе береді, молая береді, жұмсағанмен азаймайды, ал байлық жұмсасаң азаяды, кемиді, жойылады.

Білімнің көп болса, ел сені құрмет тұтады, ал байлығың мол болса қызғанады. Білімге есеп-қисап жүргізбейсің, ал байлығыңды күнде есептеп отыруың қажет. Білім қаншама көп болғанымен іріп-шірімейді, бүлінбейді, ал байлық бір жұттық, өледі, жоғалады.

Білім жан дүниенді байытады, ал байлық қиялыңды, көзқарасыңды шектейді, тура жолдан тайдырады.

Білімді адам мәдениетті, әдепті, адамгершілікті болады, ал байлығы мол адам мақтанады, әркімге астамшылық көрсетеді.

Таразының қай басы ауыр тарқанын өздерің бағамдай жатарсыңдар.

Сұрақтар:

- Білім адамға не үшін қажет?
- Өзің білім алу үшін қандай іс-әрекеттер жасар едің?
- Адамға ең алдымен қандай білім қажет?

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Қандай адам болғым келетінін түсінуге жоба көмектесе алды ма?

Өзімді-өзім жетілдіруге жоба жұмыстарының қандай ықпалы болды?

3-тапсырма

Наурыз мерекесі туралы сурет сал.

A large, empty rounded rectangular box with a thin black border, intended for a student to draw a picture related to the New Year festival (Наурыз мерекесі).

31-32 сабақтар АР ІЛІМІ

**Ақылың болса, арыңды сақта,
Ар, ұят керек әр уақытта.**
Халық нақылы

1-тапсырма

«Арыңды жасыңнан сақта!» деген нақыл сөздің мағынасына үңіліп, ой-қорытынды жаз.

2-тапсырма

Берілген сөйлемдерді өз ойыңмен аяқтап жаз.

Әділ сөйлеп, адал жүрген адамның ...

Ала жіпті аттамағанның абыройы биік, өйткені ...

Әрлі болғанша, арлы бол, себебі ...

Адам болам десең, арыңды сақта, өйткені ...

3-тапсырма

Адалдық, әділдік, шыншылдық, ізгілік туралы мақал-мәтелдер жаз.

4-тапсырма

Берілген жағдаятты мұқият оқып, шешімін жаз.

Менің ең жақын досым мектепте бір баламен достасқан, ол күнде кешке қарай мені өзімен бірге серуендеп жүруге шақырады. Ол: «Менің анам, сенімен бірге жүргенімді білсе, қарсы болмайды», - дейді. Досыма үйінде ата-анасы ұрыспауы үшін, мен бірнеше рет телефон арқылы оларға өтірік айттым. Басында мен қиналмастан оларды жасырып жүрдім, ал қазір олар мені пайдаланып жүр, ал мен күнде өтірік айтуды ұнатпайтын болдым. Мен досымнан ажырағым келмейді. Сонда мен не істеуім керек?

- Сен балаға қандай ақыл-кеңес берер едің?

ТЕСТИЛЕУ

1-тест

Сендер саябақта достарыңмен қыдырып жүрсіңдер. Тәтті кәмпит сатып алып, орындыққа жайғастыңдар. Орындықтың қасында қоқыс жәшігі тұрса да, сенің қасыңдағы кейбір достарың сыпырылған жерге кәмпит қағаздарын тастай салды.

Сенің әрекетің қандай?

- А) Достарыңа дереу кәмпит қағаздарын қоқыс жәшігіне тастауды айтасың.
- Ә) Өзіңе қатысты болмағандықтан, достарыңның бұл әрекетіне араласуды жөн санамайсың.
- Б) Достарыңның бұл әрекетіне мүлдем назар аудармайсың.

2-тест

Ертеңгі болатын досыңның туған күніне арнап сыйлыққа сурет салып келемін деп бүкіл сыныптастарыңа уәде беріп қойдың. Үйге келіп сурет салғалы жатқаныңда ауладағы достарың велосипед тебуге шақырды.

Сенің әрекетің қандай?

- А) Бүгін велосипед тебе алмайтыныңды айтып, сурет салуға кірісесің.
- Ә) Велосипед тебу үшін бірден аулаға шығасың.
- Б) Сурет орнына басқа сыйлық ала саламын деген оймен велосипед тебуге шығасың.

3-тест

Кешкісін үйге берілген тапсырманы орындап отыр едің, теледидардан өзің сүйіп көретін мультфильм басталатын уақыт болып қалды.

Сенің әрекетің қандай?

- А) Тапсырманы ертең сабақ алдында досымнан көшіріп аламын деген оймен мультфильм көресің.
- Ә) Бірден мультфильмді көруге кірісесің.
- Б) Мультфильмге көңіл аудармай берілген тапсырманы орындайсың.

4-тест

Сабақтан қайтып келе жатып сөмкең ауыр болғандықтан автобусқа міндің. Автобустағы бос тұрған жалғыз орынды көріп, қуана жайғасып алдың. Алайда, келесі аялдамадан бір қарт әжей мініп, сенің қасыңа келіп тұрды.

Сенің әрекетің қандай?

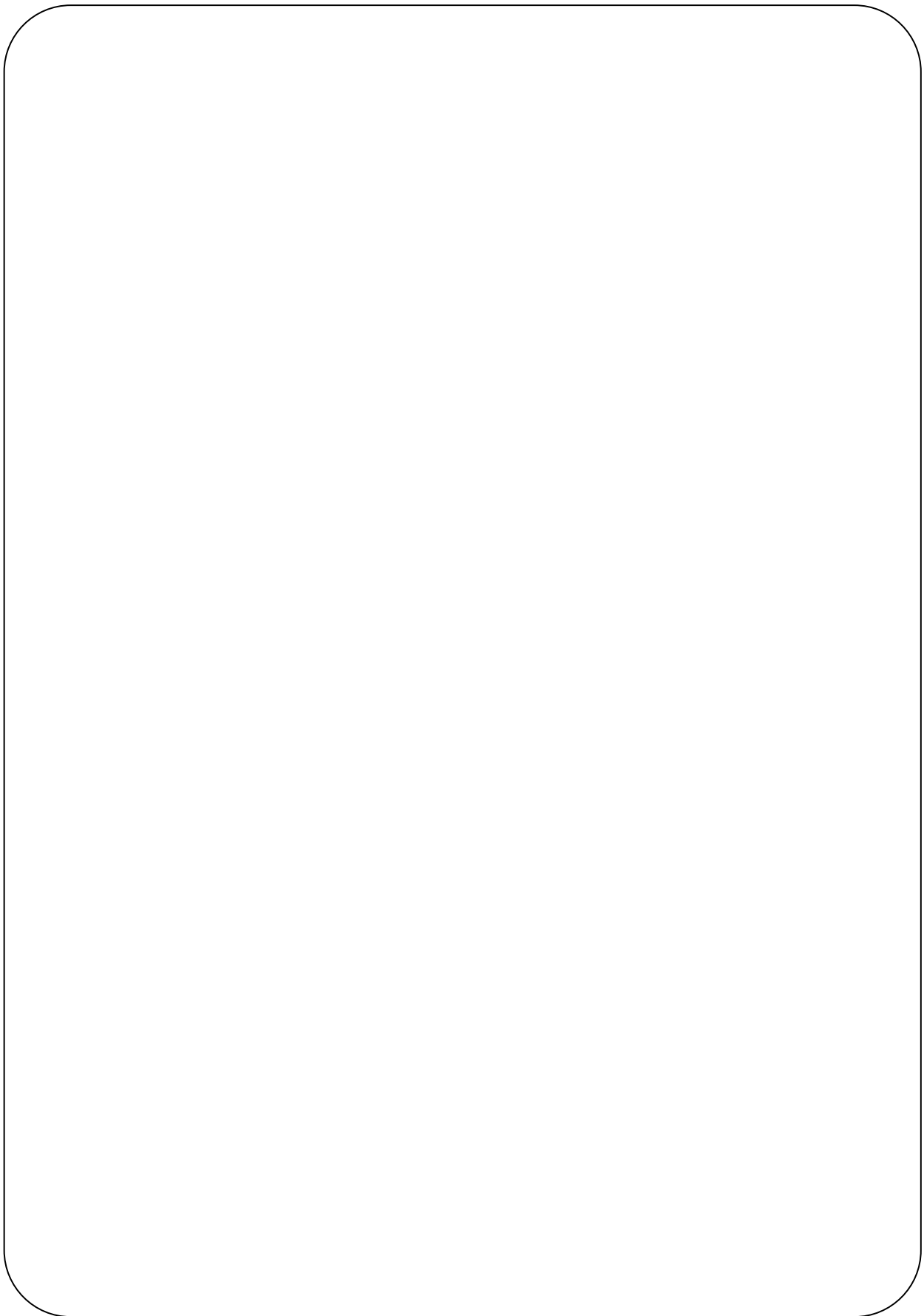
- А) Қарт әжейге орын бермейсің.
- Ә) Бірден орныңды қарт әжейге ұсынасың.
- Б) Әжейдің қолындағы сөмкесі ауыр емес, ал менікі ауыр деген оймен отыра бересің.

ЖОБА КҮНДЕЛІГІ

Менің жобадан үйренгенім

Жобада дамытқан құндылықтарым мен қасиеттерім

Менің жобадан түйгенім

33-34 сабақтар ӘСЕМДІК ӘЛЕМІНДЕ

Адамның басына қонған бақыттың тұрақты болуы
жақсы мінез-құлыққа байланысты
Әбу Насыр әл-Фараби

Жоба күнделігі

5-сыныпта өзін-өзі тану сабақтарынан үйренгенім

Өз бойымнан көргім келетін қасиеттер

Басқалардың бойынан көргім келетін қасиеттер

Достарыма берер кеңесім

Өзімнен кішілерге айтар ақылым

Ата-анаммен сөйлескім келетін тақырыптар

Ұстазыма айтар тілегім

Менің қызығушылықтарым

Келесі сыныптарда өзін-өзі тану сабақтарынан білгім келетіні

ӨЗІН-ӨЗІ ТАҢУ

ОҚУШЫ ДӘПТЕРІ

5-СЫНЫП

Редакторы

Суретшісі: Д.Д. Алиева

Корректоры